

**ANALYSE EN WAARDERINGEN VAN
OPBRENGSTEN**

PRIMAIR ONDERWIJS

Inspectie van het onderwijs,
maart 2009

INHOUDSOPGAVE

DEEL A: WERKWIJZE INSPECTIE BIJ BEOORDELING OPBRENGSTEN PO ...7

1	INLEIDING	7
2	UITGANGSPUNTEN BEOORDELING OPBRENGSTEN	8
2.1	Het toezichtkader.....	8
2.2	Verantwoording leerresultaten	8
2.3	Primaire detectie en beoordeling.....	10

DEEL B: NORMEN VOOR BEOORDELING.....12

1	ALGEMEEN	12
2	EINDRESULTATEN	13
2.1	Beoordeling eindresultaten.....	13
2.2	Cito Eindtoets	14
2.2.1	Beoordeling op basis van de GLG-score	14
2.2.2	Beoordeling op basis van het Schoolrapport B	15
2.3	Schooleindonderzoek	16
2.4	Drempelonderzoek 678 Kapinga	17
2.5	Cito Entreetoets.....	20
2.6	Leerlingvolgsysteem.....	20
2.6.1	Cito leerlingvolgsysteem: Rekenen en wiskunde en Begrijpend lezen.....	21
2.6.2	DLE-toetsen: Rekenen en wiskunde en Begrijpend lezen	21
2.6.3	Begrijpend lezen toets Aarnoutse	22
3	SOCIALE COMPETENTIES	23
3.1	Beoordeling sociale competenties.....	23
4	TUSSENRESULTATEN	25
4.1	Beoordeling tussenresultaten	25
4.2	Cito leerlingvolgsysteem	27
4.3	Cito Entreetoets groep 6	29
4.4	DLE-toetsen Boom test uitgevers.....	29
4.5	Overige toetsen	31
5	ONTWIKKELING VAN LEERLINGEN MET SPECIFIEKE ONDERWIJSBEHOEFTE	33

5.1	Beoordeling ontwikkeling van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften	33
5.2	Vraag 1: Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?.....	34
5.3	Vraag 2: Realistisch en onderbouwd ontwikkelingsperspectief?	34
5.4	Vraag 3: Tussendoelen?	35
5.5	Vraag 4: Rendement?	36
5.6	Beoordelingsschema 13.2.....	37
6	DOORSTROMING IN DE VERWACHTE PERIODE VAN ACHT JAAR ..	38
6.1	Beoordeling doorstroming in de verwachte periode van acht jaar	38
7	ADVIEZEN VERVOLGONDERWIJS.....	40
7.1	Beoordeling adviezen vervolgonderwijs.....	40
8	FUNCTIONEREN IN HET VERVOLGONDERWIJS	41
8.1	Beoordeling functioneren vervolgonderwijs	42
8.2	Achtergrondinformatie	44
	DEEL C: BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN	45
1	OVERZICHT BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN.....	45
2	KLEINE SCHOLEN.....	45
2.1	Beoordeling eindresultaten kleine scholen.....	45
2.1.1	Cito Eindtoets	46
2.1.2	Schooleindonderzoek.....	47
2.1.3	Drempelonderzoek 678 Kapinga.....	47
2.1.4	Cito Entreetoets.....	49
2.1.5	Leerlingvolgsystemen.....	49
2.1.6	Scholen die de eindresultaten op wisselende wijze verantwoorden	52
2.2	Beoordeling tussenresultaten kleine scholen.....	52
3	RICHTLIJNEN VOOR EVENTUELE HERBEREKENINGEN.....	54
3.1	Mogelijke argumenten voor herberekeningen.....	54
3.1.1	Leerlingen die uitstromen naar VSO en PrO.....	55
3.1.2	Leerlingen die uitstromen naar het LWOO.....	55
3.1.3	Leerlingen met Igf-, SO- of SBO-indicatie	56
3.1.4	Leerlingen die kort in Nederland verblijven en het Nederlands minder goed beheersen.....	57
3.1.5	Leerlingen die recent zijn ingestroomd.....	57

3.1.6	Leerlingen die toetsen op een ander niveau of geheel niet maken	57
3.2	Werkwijzen bij herberekening	58
3.2.1	Herberekenen bij Cito Eindtoets.....	58
3.2.2	Herberekenen bij Schooleindonderzoek	59
3.2.3	Herberekenen bij Drempelonderzoek 678 Kapinga	60
3.2.4	Herberekenen bij Cito Entreetoets	61
3.2.5	Herberekenen bij Cito leerlingvolgsysteem.....	62
3.2.6	Herberekenen bij DLE-toetsen	64
3.2.7	Herberekenen bij overige toetsen	65
4	AFWIJKEN VAN AFNAMEVOORSCHRIFTEN	65
5	ADEQUATE OPBRENGSTGEGEVENS ONTBREKEN	66
5.1	Nieuw opgerichte scholen	67
5.2	Niet toetsen vanwege principiële redenen	67
5.3	Verouderde, onvoldoende of ondeugdelijke toetsen of te weinig beschikbare gegevens	68
6	KLEINE SCHOLEN IN EEN AANGEPAST ARRANGEMENT	68
	DEEL D: OVERZICHT TABELLEN EN BESLISREGELS	70
1	TABELLEN BEOORDELING EINDRESULTATEN	70
2	TABELLEN BEOORDELING TUSSENOPBRENGSTEN	73
3	BEOORDELINGSSCHEMA 13.2	75
4	BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN	75
5	BESLISREGELS	77

DEEL A: WERKWIJZE INSPECTIE BIJ BEOORDELING OPBRENGSTEN PO

1 INLEIDING

Het toezichtkader voor primair onderwijs, op basis waarvan de inspectie van het onderwijs de kwaliteit van het onderwijs beoordeelt, bevat een aantal indicatoren voor de beoordeling van de leerresultaten van scholen (opbrengstindicatoren). Deze notitie bevat een praktische uitwerking van de wijze waarop de inspectie deze opbrengstindicatoren beoordeelt.

In deze notitie staat beschreven hoe het oordeel op de opbrengstindicatoren tot stand komt. Voordat de inspectie dit definitieve oordeel bepaalt, heeft zij een risicoanalyse uitgevoerd. Dit wordt jaarlijks voor alle scholen gedaan. Hierbij wordt nagegaan of de leerresultaten een risico vormen (zie onderstaande paragraaf 2.3 Primaire detectie).

De notitie bestaat uit **vier delen**:

- Deel A: Bevat achtergrondinformatie over de uitgangspunten en werkwijze van de inspectie bij het beoordelen van leerresultaten in het PO en enige toelichting op de notitie.
- Deel B: Beschrijft de standaardprocedures voor het beoordelen van de opbrengstindicatoren.
- Deel C: De standaardbenadering uit Deel B is niet altijd van toepassing, omdat de inspectie rekening houdt met bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld de beoordeling van de resultaten op een kleine school) die vragen om enige nuancering. Deel C geeft weer hoe de inspectie hiermee omgaat.
- Deel D: Geeft een overzicht van de meest frequent gebruikte tabellen uit Deel B, de bijzondere omstandigheden die het raadplegen van Deel C noodzakelijk maken en de belangrijkste beslisregels.

NB. De notitie is in beginsel geschreven voor inspecteurs en medewerkers van de inspectie. Zij is openbaar en is te vinden op de website: www.onderwijsinspectie.nl. De notitie wordt regelmatig herzien.

Uitgangspunten beoordeling opbrengsten

1.1 Het toezichtkader

Het toezichtkader primair onderwijs onderscheidt zeven opbrengstindicatoren. Deze betreffen de leerresultaten aan het eind van de basisschool, de scores op tussentijdse toetsen uit het leerlingvolgsysteem en de doorstroming van leerlingen binnen de school. Daarnaast bevat het twee indicatoren die de adviezen voor en het functioneren in het vervolgonderwijs betreffen.

De indicatoren:

- 12.1 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
- 12.2 De sociale vaardigheden van leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.
- 13.1 De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
- 13.2 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
- 13.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.
- 13.4 De adviezen van leerlingen naar het vervolgonderwijs zijn in overeenstemming met de verwachtingen op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie.
- 13.5 De leerlingen functioneren naar verwachting in het vervolgonderwijs.

Bij het beoordelen van bovengenoemde indicatoren kunnen in principe de volgende oordelen worden gegeven:

- 1 draagt niet of nauwelijks bij (zwak);
- 2 draagt onvoldoende bij (onvoldoende);
- 3 draagt voldoende bij (voldoende);
- 4 draagt in hoge mate bij (goed);
- 5 niet te beoordelen.

Deze notitie concentreert zich met name op de onvoldoende / voldoende oordelen ('2' en '3').

1.2 Verantwoording leerresultaten

De leerresultaten van scholen zijn zeer gevarieerd en veel breder dan de opbrengsten die we in deze notitie beschouwen (zie de indicatoren in paragraaf 2.1). De inspectie richt zich met name op het beoordelen van de basisvaardigheden (technisch en begrijpend lezen en rekenen en wiskunde), de leerprestaties van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en een deel van de sociale competenties van leerlingen.

Scholen gebruiken voor het meten van de leerresultaten een grote variëteit aan toetsen. De inspectie probeert zo goed mogelijk aan te sluiten bij de instrumenten die de scholen gebruiken - mits deze voldoende kwaliteit hebben. Dit betekent dat de inspectie over verschillende procedures voor beoordeling beschikt.

De inspectie hanteert de volgende **uitgangspunten** bij de beoordeling van leerresultaten:

1. Van scholen wordt verwacht dat zij voor de verantwoording van hun resultaten gebruik maken van betrouwbare, valide en adequaat genormeerde toetsen. Dit zijn toetsen die voldoen aan de criteria van de COTAN (Commissie Test Aangelegenheden Nederland). Dat wil echter niet zeggen dat de inspectie alle toetsen die voldoen aan de criteria van de COTAN voor de beoordeling van schoolprestaties kan gebruiken. Alleen toetsen die schoolvorderingen meten, komen in aanmerking. Dit geldt dus niet voor intelligentietests (bijvoorbeeld GIVO en NIO). Ook de Drempeltest van Boom test uitgevers (voormalig Eduforce) voldoet niet aan de eisen, omdat de toets de schoolvorderingen onvoldoende in beeld brengt. Indien scholen eigen normen bij COTAN gecertificeerde toetsen hanteren, veronderstelt de inspectie dat periodiek (minimaal een keer in de vier jaar) wordt nagegaan of deze normen overeenstemmen met landelijke normen. Voor de toetsen die in deze notitie aan de orde komen, geldt in principe dat de (psychometrische) kwaliteit ervan als voldoende is beoordeeld, dan wel dat de toets in kwestie (nog) niet is beoordeeld, maar dat wel normeringsgegevens zijn overlegd en het instrumentarium is aangeboden voor beoordeling door de COTAN.
2. De inspectie waardeert met ingang van het schooljaar 2009-2010 de resultaten van de volgende verouderde toetsen niet meer: de Brus-1 minuuttest, de begrijpend lezen toets van Aarnoutse en de AVI-kaarten. Met ingang van het schooljaar 2011-2012 beoordeelt de inspectie daarnaast de resultaten op oude Cito leerlingvolgsysteemtoetsen van 2002 niet meer.
3. De inspectie gaat ervan uit dat de resultaten van alle leerlingen worden gevolgd met methodegebonden en landelijk genormeerde methodeonafhankelijke toetsen.
4. Een aparte indicator (13.2) besteedt aandacht aan het leerrendement van zorgleerlingen. Het gaat hierbij om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, die het aanbod tot en met groep 8 niet aangeboden krijgen vanwege cognitieve en/of sociaal emotionele belemmeringen. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen die op termijn naar het leerwegondersteunend onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs dan wel het praktijkonderwijs zullen gaan.
5. De inspectie vergelijkt de resultaten van de school met die van andere scholen met een overeenkomstig samengestelde leerlingenpopulatie.
6. De inspectie hanteert zogenaamde relatieve normen bij de beoordeling van toetsresultaten. De voldoende / onvoldoende grenzen, die als norm worden gebruikt, liggen in principe een halve standaarddeviatie onder het landelijk gemiddelde van alle scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie voor deze toetsen. Als een school dus een gemiddelde toetsscore onder deze norm heeft, worden de resultaten op deze toets als onvoldoende beoordeeld.
7. De inspectie wil een zo stabiel mogelijk oordeel uitspreken. Dat doet zij door de beoordeling van de eindresultaten te baseren op de resultaten van ten minste drie jaargroepen en de beoordeling van de resultaten gedurende de schoolperiode op ten minste vijf toetsen. Daarnaast veronderstelt de inspectie

dat een school zich in principe elk jaar aan de hand van dezelfde toetsen verantwoordt.

1.3 Primaire detectie en beoordeling

In 2007 is de inspectie gestart met het uitvoeren van een jaarlijkse risicoanalyse van de leerresultaten van alle basisscholen: de primaire detectie. Alle schoolbesturen hebben een toestemmingsformulier '**centrale leveringen**' ontvangen, waarmee zij hebben kunnen instemmen met het rechtstreeks vanuit het Cito of de projectgroep Schooleindonderzoek leveren van toetsresultaten aan de inspectie. Indien een bestuur geen toestemming voor centrale levering heeft gegeven of een school deze toetsen niet afneemt, krijgt zij jaarlijks een digitale vragenlijst toegestuurd om de toetsresultaten, waarmee zij zich over haar eindresultaten verantwoordt, aan de inspectie te verstrekken.

In de primaire detectie worden de volgende gegevens van de scholen geanalyseerd: de eindresultaten van de laatste drie jaren, het aantal niet-deelnemende leerlingen, het percentage leerlingen van 12 jaar of ouder en de grootte van de school. Zo mogelijk worden ook de gemiddelde taal- en rekenscore van de afgelopen jaren in de analyse betrokken.

Twee zaken, waar binnen de primaire detectie rekening mee wordt gehouden, vragen een nadere toelichting:

1. Kleine scholen:

Een school wordt gedefinieerd als klein als gedurende de laatste drie jaren in totaal minder dan 30 leerlingen in groep 8 zaten. Indien er sprake is van een kleine school, wordt een eventueel risico ten aanzien van de eindresultaten gebaseerd op een gewogen gemiddelde over vijf jaar. Tenzij de afgelopen twee jaar voldoende zijn; in dat geval is er geen risico voor de eindresultaten. Als het gewogen gemiddelde over vijf jaar voldoende is, maar de laatste twee jaar zijn onvoldoende dan is er eveneens een risico voor de eindresultaten.

2. Niet-deelnemende leerlingen:

Indien de Cito Eindtoets wordt afgenomen en niet alle leerlingen uit groep 8 hebben deelgenomen aan de toets wordt aan de niet deelnemende leerlingen de score van 517 - gemiddeld behaald door leerlingen die uitstromen naar het leeuwondersteunend onderwijs - toegekend. Deze werkwijze wordt in de detectie gehanteerd voor eindtoetsen vanaf 2008.

De inspectie signaleert in de primaire detectie **risico's** als:

- de eindresultaten de laatste twee jaar onvoldoende zijn (bij gemiddelde en grote scholen);
- bij kleine scholen als het gewogen gemiddelde over vijf jaar onvoldoende is, uitgezonderd de gevallen waarbij de eindresultaten de afgelopen twee jaar elk jaar voldoende zijn, of het gewogen gemiddelde over vijf jaar is voldoende, maar de laatste twee jaar zijn onvoldoende;
- de school de Cito Eindtoets afneemt en het taal- of rekengemiddelde de afgelopen twee jaar meer dan een halve standaarddeviatie onder het landelijk gemiddelde ligt;
- er op 1 oktober meer dan vijf procent van de leerlingen 12 jaar of ouder is (dit betekent een potentieel risico voor de doorstroming van de leerlingen);

- er gegevens ontbreken.

De scholen waarvoor in de primaire detectie risico's worden gedetecteerd, krijgen het verzoek om extra informatie via een digitale vragenlijst aan te leveren. Een uitzondering wordt gemaakt als er **alleen** een risico is voor de doorstroming, dan wordt de school niet nader bevestigd. Het betreft vooral eventueel ontbrekende eindresultaten, de tussenresultaten van het laatste schooljaar en rendementsgegevens.

Naast de gegevens uit de primaire detectie en de aanvullende bevestiging betreft de inspectie ook reeds in haar bezit zijnde gegevens en informatie uit het gesprek met het bevoegd gezag om te bepalen of er onderzoek op de betreffende school nodig is en hoe het onderzoek er in dat geval uit ziet.

Het is belangrijk om te beseffen dat **de resultaten van de primaire detectie geen oordeel over de leerresultaten vormen**. Indien risico's worden gedetecteerd, betekent dit slechts dat de gegevens van deze school nader bekeken worden. Bijzondere omstandigheden die op scholen spelen en mogelijk van invloed zijn op het inspectieoordeel, worden niet in de primaire detectie betrokken. Zij worden op een later moment, bij de definitieve oordeelsvorming, betrokken. Deel C van deze notitie gaat hier uitvoerig op in.

Wel past de inspectie het principe toe dat er geen onderzoek op scholen komt waar risico's afwezig zijn. De inspectie zal deze scholen slechts bezoeken voor een themaonderzoek, een onderzoek in het kader van het onderwijsverslag of een vierjaarlijks bezoek.

DEEL B: NORMEN VOOR BEOORDELING

1 ALGEMEEN

In dit deel van de notitie worden de normen en procedures voor de concrete beoordeling van de in Deel A genoemde opbrengstindicatoren voor basisscholen beschreven. De procedures die hier beschreven staan, houden geen rekening met bijzondere omstandigheden die bij de beoordeling van een school eventueel betrokken zouden moeten worden. Als er sprake is van bijzondere omstandigheden worden de procedures uit Deel C van de notitie toegepast.

Scholen verschillen in beschikbare gegevens over de leerresultaten aan het einde van de schoolperiode. Zo neemt een groot deel van de Nederlandse basisscholen de Cito Eindtoets of een andere eindtoets af. Andere scholen gebruiken hiervoor landelijke genormeerde toetsen van een leerlingvolgsysteem. Een klein deel van de scholen neemt geen genormeerde (eind)toetsen af. Indien dit het geval is, beoordeelt de inspectie de kwaliteitszorg, de advisering naar het vervolgonderwijs en het functioneren van leerlingen in het vervolgonderwijs.

Daarnaast zijn er andere verschillen binnen het primair onderwijs. In scholen voor speciaal basisonderwijs (SBO) en expertisecentra (SO) is veel meer dan in het reguliere basisonderwijs sprake van een individuele benadering van leerresultaten, uitgaande van ontwikkelingsperspectieven van leerlingen. Als deze leerlingen in het basisonderwijs verblijven, sluit de inspectie voor deze leerlingen aan bij de benadering uit het SBO en SO (indicator 13.2).

Achtereenvolgens worden in dit deel van de notitie de beoordeling van de eindresultaten, de sociale competenties, de tussenresultaten, de ontwikkeling van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften, de doorstroming, de advisering naar het vervolgonderwijs en het functioneren in het vervolgonderwijs behandeld.

2 EINDRESULTATEN

Beslisregel eindresultaten	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	
	De eindresultaten van de afgelopen drie jaar zijn:
Goed ('4'):	<ul style="list-style-type: none">• alle jaren het oordeel goed.
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none">• ten minste één keer voldoende.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none">• alle jaren onvoldoende.
Niet te beoordelen ('5'):	<ul style="list-style-type: none">• zie Deel C van de notitie.

2.1 Beoordeling eindresultaten

De school verantwoordt zich over de eindresultaten met door haar gebruikte betrouwbare en valide toetsen. Ze kan uit het beschikbare toetsinstrumentarium een principieel eigen keuze maken. Als ze dit niet doet of de keuze van de uitkomsten van het moment laat afhangen, hanteert de inspectie de volgorde:

1. Eén van de eindtoetsen:
 - (1) Cito Eindtoets;
 - (2) Schooleindonderzoek;
 - (3) Drempelonderzoek 678 van Kapinga;
2. Cito Entreetoets;
3. Landelijk genormeerde methodeonafhankelijke toetsen uit groep 8.

Bij voorkeur baseert de inspectie haar oordeel op de toets waarvoor van twee of meer jaren gegevens beschikbaar zijn.

Eindresultaten beoordeelt de inspectie op basis van de resultaten van de leerlingen in groep 8 van de afgelopen 3 jaar (cohorten), of, in geval van de Cito Entreetoets, van de leerlingen van groep 7 van de afgelopen drie jaar.

De inspectie analyseert de resultaten van drie cohorten. Als er sprake is van "overstappen" van bijvoorbeeld de Entreetoets naar een andere eindtoets of omgekeerd, kan het voorkomen dat twee keer de gegevens van hetzelfde cohort worden betrokken bij de beoordeling. Dit is niet de bedoeling. In dit geval beschouwt de inspectie slechts één van beide jaren en wordt een extra cohort toegevoegd ten behoeve van de beoordeling.

Indien één jaar voldoende is, zijn de eindresultaten voldoende. Als de resultaten drie achtereenvolgende jaren onvoldoende zijn, is het oordeel onvoldoende. De volgende paragrafen beschrijven de beoordelingsprocedures voor de verschillende toetsen.

Bij de beoordeling van een aantal toetsen onderscheidt de inspectie schoolgroepen. Als de schoolgroep niet op de te analyseren formulieren vermeld wordt, bepaalt de inspectie deze aan de hand van de leerlinggewichten van de leerlingen in de betreffende groep. Als dit niet eenvoudig te achterhalen is, raadpleegt de inspectie de CFI-gegevens om de schoolgroep te bepalen. Daarbij

houdt zij rekening met het feit dat voor 2007/2008 alleen voor groep 7 en 8 de oude gewichtenregeling nog geldt.

Het is mogelijk dat er voor een goede beoordeling moet worden afgeweken van de in dit hoofdstuk beschreven procedures (bijvoorbeeld als over minder dan drie jaar resultaten beschikbaar zijn, of als er leerlingen zijn die hebben deelgenomen aan de toets en naar het praktijkonderwijs uitstromen). De inspectie gaat daarom altijd na of er sprake is van bijzondere omstandigheden zoals vermeld in Deel C van deze notitie. Als dit het geval is, wordt de daar beschreven systematiek toegepast.

2.2 Cito Eindtoets

Het schoolrapport met de **IC-tabel** (tabel met instroomcorrectie) bevat de **GLG-score**, de schoolscore die gecorrigeerd is voor het gemiddelde leerlinggewicht. Een oordeel op basis van deze GLG-score is nauwkeuriger dan die op basis van de zeven schoolgroepen (bepaald door de samenstelling van de leerlingenpopulatie). Scholen dienen zich aan de hand van de GLG-gegevens te verantwoorden over hun eindresultaten. In uitzonderingssituaties komt het voor dat scholen geen IC-tabel geleverd krijgen door het Cito, in dat geval gaat de inspectie uit van Schoolrapport B (zie paragraaf 2.2.2). Voor kleine scholen is de GLG-score minder betrouwbaar en wordt uitgegaan van **Schoolrapport B** (zie paragraaf 2.2.2 en Deel C van deze notitie).

Scholen besluiten soms leerlingen die het eindniveau van groep 8 niet halen, uit te sluiten van de Eindtoets omdat deze te moeilijk zou zijn. Het Cito heeft voor deze groep leerlingen een aangepaste versie op een lager niveau ontwikkeld: de **Niveautoets**. Deze toets meet hetzelfde als de Eindtoets maar bevat meer eenvoudige opgaven. De scores op deze toets kunnen rechtstreeks vergeleken worden met die op de Eindtoets, omdat het Cito zorgt dat de scores op dezelfde schaal worden geplaatst, en kunnen dus zonder probleem meetellen in het schoolgemiddelde.

2.2.1 Beoordeling op basis van de GLG-score

Bovenaan het formulier van de IC-tabel staan drie scores vermeld:

1. De ongecorrigeerde score, die vergelijkbaar is met het 'oude' Schoolrapport A, waarin geen rekening is gehouden met de schoolgroepindeling op basis van kenmerken van de leerlingenpopulatie.
2. De score gecorrigeerd voor GLG (Gemiddeld Leerling Gewicht). Dit is de 'tegenhanger' van het hier eerdergenoemde Schoolrapport B. In de GLG-score van de IC-tabel is de schoolgroepindeling verdisconteerd volgens een 'glijdende' schaal (vloeiende overgang tussen de schoolgroepen en dus nauwkeuriger).
3. Bij de score gecorrigeerd voor GLG en BL (begrijpend lezen) is een poging gedaan niet alleen voor de leerlinggewichten te corrigeren, maar ook voor aanlegfactoren, om zo zuiver mogelijk de leerresultaten vast te stellen. De prestaties op begrijpend lezen worden daarbij als benadering van deze aanlegfactoren gebruikt. Deze derde score wordt door de inspectie niet gebruikt, omdat naast aanlegfactoren ook schoolse invloeden een rol kunnen spelen bij de prestaties op begrijpend lezen.

De inspectie beoordeelt de resultaten aan de hand van de tweede score in de IC-tabel, die dus alleen is gecorrigeerd voor GLG.

In de volgende tabel staan de onder- en bovengrenzen van de GLG-score voor de afgelopen jaren. In de GLG-score zijn de kenmerken van de leerlingenpopulatie (correctie voor het leerlinggewicht) verwerkt. Dat betekent dat er geen onderscheid in schoolgroepen meer nodig is en voor alle scholen dezelfde ondergrens geldt.

Tabel 1. Normen Cito Eindtoets GLG-score

Cito Eindtoets GLG			
Jaar	Ondergrens	Landelijk gemiddelde	Bovengrens
2009	533,8	535,2	536,6
2008	533,7	534,9	536,1
2007	533,6	534,8	536,0

Norm eindresultaten per jaar op basis van de GLG-score

De eindresultaten van een bepaald jaar zijn	Als de GLG-score:
Goed	<ul style="list-style-type: none"> op of boven de bovengrens ligt.
Voldoende	<ul style="list-style-type: none"> op of boven de ondergrens en onder de bovengrens ligt.
Onvoldoende	<ul style="list-style-type: none"> onder de ondergrens ligt.

2.2.2 Beoordeling op basis van het Schoolrapport B

Gegevens van het Schoolrapport B voor de beoordeling van eindresultaten worden in de volgende situaties gebruikt:

1. De beoordeling van kleine scholen (minder dan 30 leerlingen in groep 8 in de afgelopen drie jaar). Zie voor de wijze van beoordeling van kleine scholen Deel C van de notitie.
2. De beoordeling van resultaten op het Drempelonderzoek 678 van Kapinga, als de school bij een deel van de leerlingen het Drempelonderzoek 678 en bij de anderen de Cito Eindtoets heeft afgenomen. De werkwijze voor het Drempelonderzoek staat beschreven in paragraaf 2.4.
3. Als het Cito geen IC-tabel aan de school geleverd heeft.
4. Voor het oordeel over de eindopbrengsten over 2006.

Tabel 2. Normen Cito Eindtoets Schoolrapport B

Cito Eindtoets				
Schoolgroep		Gemiddelde Cito-score		
2009		Ondergrens	Landelijk gemiddelde	Bovengrens
1	100% 1,00 leerlingen	535,2	537,2	539,2
2	76-99% 1,00 leerlingen	534,5	536,2	537,9
3	51-75% 1,00 leerlingen	532,6	534,4	536,3
4	0-50% 1,00 leerlingen	530,3	532,8	535,4
5	26-50% 1,90 leerlingen	530,9	532,9	534,8
6	51-75% 1,90 leerlingen	528,1	530,4	532,7
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,6	528,9	531,2
2008				
1	100% 1,00 leerlingen	535,1	537,3	539,5
2	76-99% 1,00 leerlingen	534,5	536,1	537,7
3	51-75% 1,00 leerlingen	532,6	534,5	536,4
4	0-50% 1,00 leerlingen	530,2	532,5	534,8
5	26-50% 1,90 leerlingen	530,3	532,5	534,7
6	51-75% 1,90 leerlingen	528,3	530,7	533,1
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,9	529,2	531,5

2007				
1	100% 1,00 leerlingen	535,1	537,4	539,7
2	76-99% 1,00 leerlingen	533,8	536,1	538,4
3	51-75% 1,00 leerlingen	531,9	534,2	536,5
4	0-50% 1,00 leerlingen	529,5	531,8	534,1
5	26-50% 1,90 leerlingen	530,3	532,6	534,9
6	51-75% 1,90 leerlingen	527,3	529,6	531,9
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,1	528,4	530,7
2006				
1	100% 1,00 leerlingen	535,1	537,4	539,7
2	76-99% 1,00 leerlingen	533,7	536,0	538,3
3	51-75% 1,00 leerlingen	531,9	534,2	536,5
4	0-50% 1,00 leerlingen	529,7	532,0	534,3
5	26-50% 1,90 leerlingen	530,3	532,6	534,9
6	51-75% 1,90 leerlingen	527,1	529,4	531,7
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,0	528,3	530,6
2005				
1	100% 1,00 leerlingen	534,6	536,9	539,2
2	76-99% 1,00 leerlingen	533,4	535,7	538,0
3	51-75% 1,00 leerlingen	531,6	533,9	536,2
4	0-50% 1,00 leerlingen	529,6	531,9	534,2
5	26-50% 1,90 leerlingen	529,7	532,0	534,3
6	51-75% 1,90 leerlingen	527,2	529,5	531,8
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,3	528,6	530,9

Norm eindresultaten per jaar op basis van Schoolrapport B

De eindresultaten van een bepaald jaar zijn	Als de gemiddelde Cito-score voor de betreffende schoolgroep:
Goed	<ul style="list-style-type: none"> op of boven de bovengrens ligt.
Voldoende	<ul style="list-style-type: none"> op of boven de ondergrens en onder de bovengrens ligt.
Onvoldoende	<ul style="list-style-type: none"> onder de ondergrens ligt.

2.3 Schooleindonderzoek

Op het overzicht van de schoolresultaten staan de gemiddelden van twee indexen: de schoolvorderingen (SV) en de intelligentie (IQ). Wanneer de SV-index lager is dan de IQ-index is dat een indicatie voor een minder goed presterende school. Indien de SV-index hoger is dan de IQ-index is dat een indicatie voor een beter presterende school. Op het overzichtsformulier van de school staat ook een **meerjarenoverzicht** waar deze verschillen zijn omgezet naar zogenaamde z-scores. In deze z-scores zijn de resultaten van alle deelnemende scholen betrokken. De z-score geeft het aantal standaarddeviaties aan dat de schoolscore verschilt van de gemiddelde schoolscore.

De **z-scores** staan op het formulier als 'afwijkingsscore t.o.v. gemiddelde SV-IQ' vermeld. Op deze scores baseert de inspectie haar oordeel over de school.

Tabel 3. Norm Schooleindonderzoek

Schooleindonderzoek		
Ondergrens	Landelijk gemiddelde	Bovengrens
-0,5	0	0,5

Een correctie voor 'schoolgroep' is niet nodig. In de afwijkingsscore is namelijk een correctie voor IQ toegepast. Hoewel er verschillen bestaan tussen de indexen SV

en IQ voor scholen met verschillende leerlingenpopulaties, laat de z-score (SV-IQ) geen significant onderscheid zien.

Norm eindresultaten per jaar op basis van het Schooleindonderzoek

De eindresultaten van een bepaald jaar zijn	Als de z-score:
Goed	<ul style="list-style-type: none">• op of boven de bovengrens ligt.
Voldoende	<ul style="list-style-type: none">• op of boven de ondergrens en onder de bovengrens ligt.
Onvoldoende	<ul style="list-style-type: none">• onder de ondergrens ligt.

2.4 Drempelonderzoek 678 Kapinga ¹

Er wordt op drie manieren gebruik gemaakt van het Drempelonderzoek 678:

1. Alle leerlingen doen mee aan het Drempelonderzoek 678. In dit geval wordt de onderstaande procedure 'Drempelonderzoek 678 bij alle leerlingen' gevolgd.
2. De school neemt de Cito Eindtoets af bij een deel van de leerlingen en bij enkele leerlingen het Drempelonderzoek 678. Ook komt het voor dat de school eerst alle leerlingen het Drempelonderzoek 678 laat doen en daarna alleen de betere leerlingen de Cito Eindtoets laat maken. In deze gevallen worden de scores van het Drempelonderzoek 678 omgezet naar Cito-scores en wordt de onderstaand beschreven werkwijze 'Drempelonderzoek 678 en Cito Eindtoets' gevolgd.
3. De school neemt geen Cito Eindtoets af en enkele leerlingen doen het Drempelonderzoek 678. In dit geval is het niet mogelijk gebruik te maken van de gegevens uit het Drempelonderzoek 678. Indien ook geen Entreetoetsen zijn afgenomen, baseert de inspectie het oordeel over de eindresultaten op gegevens uit het leerlingvolgsysteem.

In de onderstaande tabellen wordt ervan uitgegaan dat de scores van het Drempelonderzoek 678 tot 60 lopen (DGM60). Er is echter ook een score, waarbij deze doorloopt tot 66 (DGM66). Deze heeft een uitloop voor betere leerlingen om op individueel niveau onderscheid te maken tussen een havo-advies en vwo-advies. De normering in deze paragraaf is echter gebaseerd op de DGM60.

Ad 1. Procedure Drempelonderzoek 678 bij alle leerlingen

Indien alle leerlingen het Drempelonderzoek 678 hebben gedaan worden de normen uit de onderstaande tabel gebruikt om het schoolgemiddelde van de DGM60 te vergelijken met de ondergrens voor de betreffende schoolgroep.

¹ Het Drempelonderzoek 678 van Kapinga moet niet verward worden met de Drempeltoets van Boom test uitgevers. De resultaten van deze toets kan de inspectie niet beoordelen (zie ook Deel A paragraaf 2.2).

Tabel 4. Normen Drempelonderzoek 678²

Drempelonderzoek 678			
Schoolgroep		Gemiddelde DGM60 score	
		Ondergrens	Bovengrens
1	100% 1,00 leerlingen	53,1	56,2
2	76-99% 1,00 leerlingen	51,8	55,4
3	51-75% 1,00 leerlingen	49,9	54,5
4	0-50% 1,00 leerlingen	47,5	52,1
5	26-50% 1,90 leerlingen	48,3	52,9
6	51-75% 1,90 leerlingen	46,4	49,9
7	> 75% 1,90 leerlingen	46,0	48,7

Het gemiddelde van de DGM60 staat met ingang van het schooljaar 2008-2009 op de groepsoverzichten van het Drempelonderzoek 678 aangegeven. Voor voorgaande jaren moet dit handmatig berekend worden uit de individuele leerlingenscores. Ook de schoolgroep staat niet vermeld op het groepsoverzicht.

Norm eindresultaten per jaar op basis van het Drempelonderzoek 678

De eindresultaten van een bepaald jaar zijn	Als het percentage goed voor de betreffende schoolgroep:
Goed	<ul style="list-style-type: none"> op of boven de bovengrens ligt.
Voldoende	<ul style="list-style-type: none"> op of boven de ondergrens en onder de bovengrens ligt.
Onvoldoende	<ul style="list-style-type: none"> onder de ondergrens ligt.

Ad 2. Procedure Cito Eindtoets én Drempelonderzoek 678

Als een deel van de leerlingen de Cito Eindtoets heeft gemaakt en een deel van de leerlingen het Drempelonderzoek 678 wordt de onderstaande werkwijze toegepast. Allereerst worden de individuele Drempelonderzoekscores van de leerlingen die niet aan de Cito Eindtoets hebben deelgenomen, omgezet volgens de onderstaande conversietabel naar een Cito-score. De inspectie herberekent vervolgens de gemiddelde Cito Eindtoetsscore van de groep door deze geconverteerde scores mee te nemen. Daarna wordt de werkwijze voor het beoordelen van de Cito Eindtoets aan de hand van het Schoolrapport B toegepast om het oordeel over de eindresultaten te bepalen (zie paragraaf 2.2 hierboven). Let op, het is in dit geval niet mogelijk de GLG-normering te gebruiken!

Tabel 5. Conversietabel op leerlingniveau van Drempelscore (DGM60) naar Cito Eindtoetsscore³

DGM60	Cito-score	DGM60	Cito-score	DGM60	Cito-score
14-20	502	37	517	50	531
21-23	503	38	518	51	532
24-26	504	39	519	52	533
27	505	40	520	53	534
28	506	41	521	54	536
29	507	42	522	55	537
30	509	43	523	56	539
31	511	44	524	57	540
32	512	45	525	58	541
33	513	46	526	59	543
34	514	47	527	60	546
35	515	48	528		
36	516	49	530		

² De normen in deze tabel zijn toepasbaar op alle jaren waarin het Drempelonderzoek is afgenomen.

³ De normen in deze tabel zijn toepasbaar op alle jaren waarin het Drempelonderzoek is afgenomen.

Voorbeeld:

Stel dat vijftien leerlingen de Cito Eindtoets hebben gedaan en vijf leerlingen alleen aan het Drempelonderzoek 678 hebben deelgenomen. Met behulp van de tabel kan de Drempelscore worden omgezet naar een Cito-score. Dat betekent, bijvoorbeeld, dat een individuele leerling met een Drempelscore van 26 een Cito-score krijgt van 504, een leerling met een Drempelscore van 35 een Cito-score van 515, een Drempelscore van 60 wordt 546, etc.

Het nieuwe schoolgemiddelde voor twintig leerlingen wordt vervolgens berekend door 15 x de gemiddelde standaardscore van de Cito Eindtoets te berekenen, daar de (uit conversie verkregen) Cito-scores van de vijf 'drempelleerlingen' bij op te tellen en deze som te delen door twintig. De school behoort in 2007 bijvoorbeeld tot schoolgroep 3. De zojuist berekende uitkomst moet worden vergeleken met de ondergrens van 531,9 die we in paragraaf 2.2.2, Tabel 2 vinden.

LET OP. De normen in Tabel 4 zijn bepaald aan de hand van de gemiddelde scores die door scholen behorend tot de verschillende schoolgroepen zijn behaald. De normen in Tabel 5 zijn daarentegen bepaald op basis van scores van individuele leerlingen. De beide tabellen zijn daardoor niet rechtstreeks met elkaar te vergelijken.

2.5 Cito Entreetoets

Indien de beoordeling van de eindresultaten niet gebaseerd kan worden op gegevens van de Cito Eindtoets, het Schooleindonderzoek of het Drempelonderzoek 678, kan dit ook aan de hand van de Cito Entreetoetsen van groep 7 van de afgelopen drie jaar gedaan worden.

De inspectie gaat bij de beoordeling van de eindresultaten aan de hand van de Entreetoets van groep 7 uit van het gemiddelde *percentage goed*.

Tabel 6. Normen Entreetoets groep 7

Entreetoets groep 7	
Schoolgroep	Gemiddelde % goed
<25% gewogen leerlingen	68
25%-50% gewogen leerlingen	65
≥ 50% gewogen leerlingen	55

De normen in de tabel worden toegepast op resultaten verkregen vanaf schooljaar 2008-2009. De resultaten van voor 2008-2009 worden beoordeeld met de oude normen, deze zijn te vinden in Deel D bij het overzicht van tabellen.

Norm eindresultaten per jaar op basis van de Cito Entreetoets

De eindresultaten van een bepaald jaar zijn	Als het percentage goed voor de betreffende schoolgroep:
Voldoende	<ul style="list-style-type: none">op of boven de norm ligt.
Onvoldoende	<ul style="list-style-type: none">onder de norm ligt.

2.6 Leerlingvolgsysteem

Indien er geen resultaten van een eindtoets of Entreetoets beschikbaar zijn, worden de resultaten aan het eind van de schoolperiode beoordeeld aan de hand van methodeonafhankelijke en landelijk genormeerde toetsen voor rekenen en wiskunde en begrijpend lezen in de leerjaren 8 van de drie afgelopen leerjaren.

Voor een positief oordeel over de resultaten aan het einde van de schoolperiode geldt dat ten minste één van de drie jaren voor rekenen en wiskunde én begrijpend lezen positief moet scoren om tot een voldoende te komen.

Norm eindresultaten per jaar op basis van LVS

De eindresultaten van een bepaald jaar zijn	Als de resultaten voor rekenen en wiskunde <u>én</u> begrijpend lezen van groep 8:
Voldoende	<ul style="list-style-type: none">beide op of boven de norm liggen.
Onvoldoende	<ul style="list-style-type: none">niet beide op of boven de norm liggen.

In de volgende paragrafen staan de procedures beschreven voor de beoordeling van de toetsen uit de leerlingvolgsystemen van Cito en de DLE-toetsen van Boom test uitgevers (voormalig Eduforce). Daarnaast zijn de normen voor de begrijpend lezen toets van Aarnoutse opgenomen.

2.6.1 Cito leerlingvolgsysteem: Rekenen en wiskunde en Begrijpend lezen

LET OP. Met ingang van het schooljaar 2011-2012 beoordeelt de inspectie de oude leerlingvolgsysteemtoetsen uit 2002 niet meer. De volgende tabel geeft de normen weer voor rekenen en wiskunde (algemeen) en begrijpend lezen voor de verschillende schoolgroepen voor de middentoetsen van groep 8.

Tabel 7. Normen Cito LVS-toetsen

Rekenen en Wiskunde algemeen en Begrijpend Lezen Midden groep 8		
Schoolgroep	Rekenen en wiskunde	Begrijpend Lezen
	Gemiddelde Vaardigheidsscore	Gemiddelde Vaardigheidsscore
<25% gewogen leerlingen	112	54
25%-50% gewogen leerlingen	109	52
≥ 50% gewogen leerlingen	98	46

Het oordeel op een toets is voldoende als de gemiddelde vaardigheidsscore op of boven de gegeven norm ligt.

De normen in de tabel worden toegepast op resultaten verkregen vanaf schooljaar 2008-2009. De resultaten van voor 2008-2009 worden beoordeeld met de oude normen, deze zijn te vinden in Deel D bij het overzicht van tabellen.

Als leerlingen van groep 8 toetsen maken op een lager niveau, tellen ze in principe mee in de gemiddelde vaardigheidsscore van de school (zie ook Deel C). Hiervoor is het wel van belang dat de toetsversies hetzelfde zijn, aangezien het noodzakelijk is dat de toetsscore op dezelfde schaal liggen. Dit is niet het geval als gebruik wordt gemaakt van verschillende versies. In dat geval baseert de inspectie haar oordeel op het percentage leerlingen met D- en E-scores (zie Deel C).

2.6.2 DLE-toetsen: Rekenen en wiskunde en Begrijpend lezen

De DLE-toetsen van het voormalige Eduforce leerlingvolgsysteem worden nu uitgegeven door Boom test uitgevers. De volgende tabel geeft de normen weer voor het percentage zwakst presterende leerlingen.

Tabel 8. Normen DLE-toetsen

Schoolgroep	% zwakste leerlingen
<25% gewogen leerlingen	25
25%-50% gewogen leerlingen	30
≥ 50% gewogen leerlingen	35

De resultaten voor een toets zijn voldoende als het percentage zwakst presterende leerlingen op of onder de norm voor de betreffende schoolgroep ligt.

In de volgende tabel staan de normen voor het bepalen van het aantal zwakst presterende leerlingen in termen van achterstanden in maanden (DLE-DL) (te vergelijken met Cito D- en E-niveau). Indien een leerling een achterstand heeft die groter is dan de in de tabel vermelde norm, behoort deze tot de groep zwakst presterende leerlingen .

Tabel 9. Normen achterstanden (DL-DLE)

DLE-toetsen	
	Achterstand in maanden (DLE-DL)

	Afnameperiode	Rekenen en wiskunde	Begrijpend lezen A	Begrijpend lezen B
Groep 8	September – januari	-5	-11	-8
	Februari - juli	-7	-12	-10

De normen in de tabel worden toegepast op resultaten verkregen vanaf schooljaar 2008-2009. De resultaten van voor 2008-2009 worden beoordeeld met de oude normen, deze zijn te vinden in Deel D bij het overzicht van tabellen.

2.6.3 Begrijpend lezen toets Aarnoutse

LET OP. Met ingang van het schooljaar 2009-2010 beoordeelt de inspectie de begrijpend lezen toets van Aarnoutse niet meer, omdat deze inmiddels sterk verouderd is.

De volgende tabel geeft de normen weer voor het percentage zwakst presterende leerlingen weer.

Tabel 10. Normen begrijpend lezen toets Aarnoutse

Schoolgroep	% zwakste leerlingen
<25% gewogen leerlingen	25
25%-50% gewogen leerlingen	30
≥ 50% gewogen leerlingen	35

De resultaten voor de toets zijn voldoende als het percentage zwakst presterende leerlingen onder de norm voor de betreffende schoolgroep ligt.

De onderstaande tabel geeft de normen voor het bepalen van de zwakst presterende leerlingen aan. Als de toets in oktober is afgenomen, betekent dit dat alle leerlingen met een score lager dan 15 behoren tot de groep zwakst presterende leerlingen.

Tabel 11. Normen begrijpend leestest Aarnoutse

Aarnoutse begrijpend lezen		
	Afnameperiode	Score
Groep 8	Oktober	15
	April	19

3 SOCIALE COMPETENTIES

Beslisregel sociale competenties	De sociale vaardigheden van de leerlingen liggen op het niveau dat mag worden verwacht.
Indicator 12.2	
Voldoende ('3'):	De school gebruikt SCOL, Viseon of SVL voor het meten van sociale competenties en de resultaten zijn voldoende.
Onvoldoende ('2'):	De school heeft geen of een te beperkt zicht op de sociale competenties van haar leerlingen. OF De school gebruikt SCOL, Viseon of SVL voor het meten van sociale competenties en de resultaten zijn onvoldoende EN er is sprake van een uitzonderlijke situatie.
Niet te beoordelen ('5'):	De school gebruikt een ander instrument voor het meten van sociale competenties. OF De school gebruikt SCOL, Viseon of SVL voor het meten van sociale competenties EN de resultaten zijn onvoldoende.

3.1 Beoordeling sociale competenties

De inspectie verwacht van scholen dat zij niet alleen aandacht schenken aan de cognitieve ontwikkeling van hun leerlingen, maar ook aan hun sociale competenties. Zij veronderstelt dat scholen deze ontwikkeling volgen. Met deze indicator beoordeelt de inspectie in hoeverre de sociale competenties van leerlingen aan het eind van hun schoolloopbaan naar verwachting zijn.

Onder sociale competenties wordt verstaan: sociaal-emotionele ontwikkeling (zelfbeeld, zelfstandigheid, regulering van emoties, etc), sociale vaardigheden (samenwerken, zelfredzaamheid, omgaan met conflicten, etc) en houdingen/vaardigheden om in uiteenlopende situaties succesvol te functioneren (zelfsturing, omgaan met verschillen, democratisch handelen, sociale en maatschappelijke verantwoordelijkheid, moreel kunnen oordelen, etc).

Er zijn veel instrumenten beschikbaar voor het meten van sociale competenties of sociaal-emotionele ontwikkeling. Deze instrumenten zijn vaak (deels) gebaseerd op vijf aspecten van de persoonlijkheid: de "Big Five". De laatste jaren hebben steeds meer scholen zicht op de sociale competenties van hun leerlingen. Het merendeel van de basisscholen gebruikt in leerjaar 7 en/of 8 een instrument om de ontwikkeling van hun leerlingen op dit gebied in kaart te brengen. Enkele instrumenten die zij gebruiken zijn:

Tabel 12. Instrumenten voor meten sociale competenties

Instrumenten
SVL (schoolvragenlijst)
WISEON
SCOL (sociale competentie observatielijst)
SCHOBL-R (schoolgedrag beoordelingslijst)
PMT-K (prestatie motivatie test voor kinderen)
DVL (docent vragenlijst)
LVL (leerling vragenlijst)
ABC-werkhoudingslijst
ABC gedragslijst
Wat vind ik van school?
Schoolstressoren vragenlijst
Gedragsobservatieschaal
Teacher's Report Form

Daarnaast is het mogelijk dat eindtoetsen sociale competenties van leerlingen meten (bijvoorbeeld Drempeltest, Schooleindonderzoek). Ook beschikken sommige methoden over signaleringslijsten die scholen kunnen gebruiken (bijvoorbeeld Leefstijl).

De beschikbare instrumenten verschillen sterk van elkaar in: (1) de mate van betrouwbaarheid en validiteit, (2) de (al dan niet landelijke) normering, (3) de feitelijke operationalisatie van het begrip sociale vaardigheid en (4) de meetmethode (observatie- of zelfevaluatieinstrument). Het komt erop neer dat de kwaliteit van de instrumenten verschilt evenals datgene wat gemeten wordt en de betrouwbaarheid van het resultaat. De inspectie geeft de voorkeur aan instrumenten die door de leerlingen zelf worden ingevuld. Als deze niet beschikbaar zijn, baseert de inspectie zich op instrumenten ingevuld door de leraar.

Bovenstaande punten bemoeilijken vanzelfsprekend het beoordelen van sociale competenties. Ook het bepalen van normen voor de beoordeling wordt hierdoor lastig. De normen die de inspectie hanteert zijn dan ook voorlopige normen. Ook beoordeelt de inspectie nu alleen de resultaten van de landelijk genormeerde instrumenten SCOL, Viseon en SVL. Om scholen die deze instrumenten gebruiken niet te benadelen, velt de inspectie in principe geen onvoldoende oordeel. De inspectie oordeelt in dat geval "niet te beoordelen" en merkt in het rapport van bevindingen op dat de leerresultaten op het gebied van sociale competenties risico's laten zien. Slechts in uitzonderlijke situaties (bijvoorbeeld bij ernstige signalen over problemen op het gebied van de sociale veiligheid) kan de inspectie besluiten – na overleg met de contactpersoon opbrengsten – een onvoldoende oordeel te geven.

Normen

Het oordeel is bij voorkeur gebaseerd op drie achtereenvolgende leerjaren. Minimaal zijn twee leerjaren vereist van de groepen 7 en/of 8. Het oordeel is dus minimaal gebaseerd op twee groepen. Als er minder gegevens beschikbaar zijn, is het oordeel "niet te beoordelen".

Tabel 13. Normen sociale competenties

Sociale competenties	
Instrument	% zwakste leerlingen
SCOL	25% D + E
Viseon	25% D + E
SVL	25% stanines 1, 2, 3

De tabel geeft de normen weer voor het percentage zwakste leerlingen met betrekking tot de sociale competenties. Als gemiddeld over de twee of drie jaren het percentage zwakste leerlingen in de groepen 7 en/of 8 op of onder de norm in de tabel ligt, dan is het oordeel voldoende.

Als een ander instrument wordt gebruikt dan SCOL, Viseon of SVL, geeft de inspectie de beoordeling “niet te beoordelen”. In de tekst van het rapport wordt de situatie op de school beschreven waarbij de volgende elementen worden betrokken:

- het gebruik van observatie-instrumenten of toetsen die niet landelijk zijn genormeerd;
- het ondernemen van eventuele vervolgvactiteiten door de school naar aanleiding van de observatie- en/of toetsgegevens.

Een onvoldoende oordeel wordt alleen gegeven als de school geen enkel instrument hanteert om de sociale competenties van de leerlingen in hoogste groepen in kaart te brengen, of als zij dit slechts bij een beperkt aantal leerlingen doet (bijvoorbeeld in het kader van de leerlingenzorg).

4 TUSSENRESULTATEN

Beslisregel tussenresultaten	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 13.1	De resultaten op de beoordeelde tussentoetsen (TL3, TL4, RW4, RW6, BL6) liggen:
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> • voor meer dan de helft van de toetsen op of boven de norm.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> • voor meer dan de helft van de toetsen onder de norm.
Niet te beoordelen ('5'):	<ul style="list-style-type: none"> • zie Deel C van de notitie.

4.1 Beoordeling tussenresultaten

De inspectie beoordeelt de resultaten tijdens de schoolperiode aan de hand van toetsresultaten op de volgende toetsen:

- Technisch Lezen (TL) in groep 3 en groep 4;
- Rekenen en Wiskunde (RW) in groep 4 en groep 6;
- Begrijpend Lezen (BL) in groep 6.

Deze toetsen representeren wezenlijke inhoud en op cruciale momenten in een basisschoolperiode:

In de groepen 3 en 4 dienen leerlingen op een zodanig niveau technisch te leren lezen dat zij met succes kunnen deelnemen aan bijna alle overige onderdelen van het onderwijs.

In groep 4 staan de basisvaardigheden in het rekenonderwijs centraal.

In groep 6 wordt de overstap gemaakt naar complexere, wiskundige principes. Verder moet in groep 6 het niveau van begrijpend lezen voldoende hoog zijn met het oog op het onderwijs in de zaakvakken.

Uitgangspunt is dat de beoordeling is gebaseerd op de resultaten van **alle leerlingen** in hetzelfde leerjaar. Daarnaast moeten alle te waarden toetsen in **hetzelfde schooljaar** zijn afgenomen.

Als de resultaten op meer dan de helft van deze toetsen voldoende zijn, is het oordeel op de tussenresultaten positief.

Indien er sprake is van een kleine school betreft de inspectie ook de toetsresultaten van groep 5 en eventueel groep 7 bij de beoordeling (zie Deel C van deze notitie).

Een groot deel van de Nederlandse basisscholen maakt gebruik van het Cito leerlingvolgsysteem. Er zijn ook andere toetsen in gebruik, zoals de DLE-toetsen van Boom test uitgevers. In dit hoofdstuk staan achtereenvolgens de beoordelingsprocedures beschreven voor het Cito leerlingvolgsysteem, Cito Entreetoetsen van groep 5 en 6, de DLE-toetsen en enkele andere toetsen.

Als er gegevens van een of meer toetsen ontbreken, kan de inspectie soms toch een oordeel uitspreken. Namelijk, als er ten minste drie toetsen voldoende of onvoldoende worden beoordeeld, is het oordeel over de tussenresultaten voldoende respectievelijk onvoldoende. In de overige gevallen spreekt de inspectie geen oordeel uit.

Het is mogelijk dat er voor een goede beoordeling moet worden afgeweken van de in dit hoofdstuk beschreven procedures (bijvoorbeeld als er leerlingen zijn die een toets op een ander niveau hebben gemaakt). De inspectie gaat daarom altijd na of er sprake is van bijzondere omstandigheden zoals vermeld in Deel C van deze notitie. Als dit het geval is, gaat de inspectie uit van de daar beschreven systematiek.

Leerlinggewichten en schoolgroepindeling

De regeling met betrekking tot de toekenning van leerlinggewichten is enkele jaren geleden gewijzigd. Voor het schooljaar 2007/2008 geldt dat alleen voor groep 7 en 8 de oude regeling nog geldt. Met ingang van schooljaar 2009/2010 geldt de nieuwe gewichtenregeling voor alle leerlingen.

Dit betekent dat in deze notitie voor de groepen 3 tot en met 6 een andere schoolgroepindeling is gedefinieerd die uitgaat van deze nieuwe regeling. Bovendien geldt dat de inspectie nog niet beschikt over empirische gegevens waarmee normen op basis van de nieuwe gewichtenregeling kunnen worden geverifieerd. De consequentie is dat zowel de nieuwe schoolgroepindeling als de normen voorlopig zijn en mogelijk de komende jaren zullen wijzigen.

Bij de beoordeling van toetsresultaten van een bepaalde groep bepaalt de inspectie de schoolgroep bij voorkeur aan de hand van de leerlinggewichten van de leerlingen in de betreffende groep. Als dit niet eenvoudig te achterhalen is raadpleegt de inspectie de CFI-gegevens om de schoolgroep te bepalen, daarbij houdt zij rekening met het feit dat voor 2007/2008 alleen voor groep 7 en 8 de oude gewichtenregeling nog geldt.

4.2 Cito leerlingvolgsysteem

De inspectie beoordeelt de tussentijdse leerlingvolgsysteemtoetsen van het Cito aan de hand van vaardigheidsscores en niet meer aan de hand van het percentage leerlingen dat op D- en E-niveau presteert. Bij een beoordeling op basis van het percentage leerlingen dat op D- en E-niveau presteert wordt namelijk alleen het 'zwakste deel' van de leerlingen in beeld gebracht. In uitzonderlijke gevallen baseert de inspectie haar oordeel toch op het percentage leerlingen dat op D- en E-niveau presteert. Dit is het geval als bepaalde bijzondere omstandigheden van toepassing zijn (zie Deel C).

De inspectie vergelijkt bij haar beoordeling de gemiddelde vaardigheidsscore van de groep met de norm voor de betreffende schoolgroep. Is de gemiddelde score lager dan de norm, dan is het oordeel op de betreffende toets onvoldoende. Ligt de gemiddelde score op of boven de norm, dan is het oordeel voldoende.

Voor de nieuwe Cito toetsen heeft de inspectie normen voor de vaardigheidsscores bepaald aan de hand van de gegevens uit de toetshandleidingen en niet zoals gebruikelijk op basis van eigen empirische gegevens. Mochten de empirische gegevens daartoe aanleiding geven dan zullen de normen te zijner tijd worden aangepast.

DMT

Er zijn geen normen beschikbaar voor de afnameperiode oktober groep 4, omdat deze geen goed beeld opleveren van de leesprestaties in groep 4 (te vroeg in het schooljaar).

Voor de afnameperiodes 'Midden' en 'Eind' zijn de gemiddelde vaardigheidsscores beschikbaar voor groep 3 en 4.

Bij de beoordeling van de DMT-resultaten houdt de inspectie geen rekening met leerlinggewichten, omdat uit analyses blijkt dat deze bij technisch lezen niet of nauwelijks van invloed zijn.

Met ingang van 1-1-2009 is er een nieuwe DMT-toets beschikbaar. In de onderstaande tabel zijn zowel normen voor de oude als nieuwe versie van de toets opgenomen.

Het oordeel komt tot stand op basis van de hoogste kaartversie die bij alle leerlingen van de groep is afgenomen.

Tabel 14. Normen Cito LVS DMT

Groep		DMT			
		Oude versie		Versie 2009	
		Gemiddelde Vaardigheidsscore		Gemiddelde Vaardigheidsscore	
		Norm Midden	Norm Eind	Norm Midden	Norm Eind
Groep 3	leeskaart 1	31	40	21	33
	leeskaart 2	18	27		
Groep 4	leeskaart 1	62	65	49	57
	leeskaart 2	50	53		
	leeskaart 3	37	41		
Groep 5				67	72
Groep 6				78	83
Groep 7				85	90
Groep 8				93	

Leestechiek en Leestempo

Net als bij de DMT-resultaten wordt bij de beoordeling van de resultaten van de leestechiek en leestempo toetsen (LTT) geen rekening gehouden met leerlinggewichten, omdat dit bij technisch lezen niet of nauwelijks van invloed is. Voor de afnameperiodes 'Midden' en 'Eind' zijn de gemiddelde vaardigheidsscores beschikbaar voor groep 3, 4, 5, 6 en 7. Voor groep 8 is er alleen een norm voor afnameperiode 'Midden'.

Met ingang van 1-1-2009 is er een nieuwe LTT-toets beschikbaar. In de onderstaande tabel zijn zowel normen voor de oude als nieuwe versie van de toets opgenomen.

De gemiddelde scores van de school zijn voldoende indien ze op of boven de norm in de onderstaande tabel liggen.

Tabel 15. Normen Cito LVS LTT

		LTT				
		Versie 2004		Versie 2009		
		Gemiddelde Vaardigheidsscore		Leestechiek		Leestempo
Groep	Norm Midden	Norm Eind	Norm Midden	Norm Eind	Norm Midden	Norm Eind
Groep 3	55	57	152	175		31
Groep 4	60	62			53	70
Groep 5	63	65				
Groep 6	67	69				
Groep 7	70	71				
Groep 8	72					

Begrijpend lezen

De Cito leerlingvolgsysteemtoets voor begrijpend lezen wordt alleen afgenomen in het midden van het schooljaar. Momenteel ontwikkelt het Cito nieuwe toetsen voor begrijpend lezen. Voor groep 5 en 6 zijn zowel normen voor de nieuwe als oude toetsversie beschikbaar.

LET OP. De vaardigheidsscores van nieuwe en oude toetsversies kunnen niet met elkaar worden vergeleken, omdat deze anders zijn geschaald. Het is dus ook niet mogelijk een gemiddelde vaardigheidsscore te berekenen voor een groep waar verschillende toetsversies zijn afgenomen (zie Deel C).

Tabel 16. Normen Cito LVS begrijpend lezen

		Begrijpend lezen	
Groep	Schoolgroep	Oude versie	Nieuwe versie
		Gemiddelde Vaardigheidsscore	
		Norm Midden	Norm Midden
Groep 5	< 15% gewogen leerlingen	16	21
	≥ 15% gewogen leerlingen	11	16
Groep 6	< 15% gewogen leerlingen	36	29
	≥ 15% gewogen leerlingen	29	24
Groep 7	<25% gewogen leerlingen	45	
	25%-50% gewogen leerlingen	43	
	≥ 50% gewogen leerlingen	37	
Groep 8	<25% gewogen leerlingen	54	
	25%-50% gewogen leerlingen	52	
	≥ 50% gewogen leerlingen	46	

Rekenen en Wiskunde (algemeen)

LET OP. Met ingang van het schooljaar 2011-2012 beoordeelt de inspectie de oude leerlingvolgssysteemtoetsen uit 2002 niet meer.

De onderstaande tabellen geven de normen weer voor de oude en nieuwe versie van de toets rekenen en wiskunde algemeen weer.

Tabel 17. Normen Cito LVS rekenen en wiskunde algemeen

Rekenen en wiskunde algemeen					
Groep	Schoolgroep	Versie 2002		Nieuwe versie	
		Gemiddelde vaardigheidsscore		Gemiddelde vaardigheidsscore	
		Norm Midden	Norm Eind	Norm Midden	Norm Eind
Groep 4	< 15% gewogen leerlingen	64	73	45	54
	≥ 15% gewogen leerlingen	59	69	36	45
Groep 5	< 15% gewogen leerlingen	80	86	67	72
	≥ 15% gewogen leerlingen	72	79	60	66
Groep 6	< 15% gewogen leerlingen	88	94	80	85
	≥ 15% gewogen leerlingen	83	87	74	79
Groep 7	<25% gewogen leerlingen	103		94	97
	25%-50% gewogen leerlingen	101		88	91
	≥ 50% gewogen leerlingen	98			
Groep 8	<25% gewogen leerlingen	112			
	25%-50% gewogen leerlingen	109			
	≥ 50% gewogen leerlingen	98			

Een aantal scholen gebruikt alleen de afzonderlijke scores op de onderdelen getallen en bewerkingen en meten, tijd en geld, niet die voor rekenen en wiskunde algemeen. In dit geval baseert de inspectie haar oordeel op het percentages leerlingen dat op D- en E-niveau presteert, omdat de normen voor vaardigheidsscores ontbreken. De normen zijn dan als volgt:

- < 15% gewogen leerlingen: maximaal 25 procent leerlingen met D/E-score;
- ≥ 15% gewogen leerlingen: maximaal 30 procent leerlingen met D/E-score.

4.3 Cito Entreetoets groep 6

In groep 6 kan het voorkomen dat de school in plaats van de toetsen van het leerlingvolgssysteem de Cito Entreetoets aan het eind van het schooljaar afneemt. Met behulp van de volgende tabel waarin de normen zijn aangegeven per schoolgroep kunnen de resultaten van groep 6 op Begrijpend lezen en Rekenen en Wiskunde worden beoordeeld.

Tabel 18. Normen Cito Entreetoets groep 6 percentages goed

Entreetoets groep 6		
Schoolgroep	Gemiddeld % goed BL	Gemiddeld % goed RW
< 15% gewogen leerlingen	62	66
≥ 15% gewogen leerlingen	50	57

4.4 DLE-toetsen Boom test uitgevers

Het voormalig Eduforce leerlingvolgssysteem maakt geen gebruik van vaardigheidsscores, zoals het Cito leerlingvolgssysteem, maar maakt gebruik van

de begrippen 'didactische leeftijd' (DL) en 'didactische leeftijdsequivalent' (DLE). De didactische leeftijd (DL) is het aantal maanden dat de leerling onderwijs heeft gevolgd. De didactische leeftijd is bij de start van groep 3 op 0 gezet. Verder wordt er van uitgegaan dat een schooljaar 10 onderwijsmaanden heeft. Het didactische leeftijdsequivalent is het niveau van de leerling uitgedrukt in het aantal onderwijsmaanden. De totale basisschooltijd van groep 3 tot en met 8 beslaat 60 maanden (60DL).

Voorbeeld:

Een leerling uit groep 8 wordt in februari 2008 getoetst. De leerling zit op dat moment - vanaf de start in groep 3 55 maanden (5,5 jaar onderwijs) op school. De leerling heeft dan een DL van 55. Heeft de leerling op dat moment een leerachterstand van een jaar, dan is zijn DLE 45. De leerachterstand of -voorsprong van een leerling wordt bepaald door het verschil tussen DLE en DL. De leerling heeft dus een achterstand van 10 maanden (= een leerjaar). Dit betekent niet dat deze leerling ook 10 maanden nodig zal hebben om deze achterstand in te halen. Het is best mogelijk dat dit veel minder (of meer) tijd kost.

De volgende tabel geeft de normen weer voor het percentage zwakst presterende leerlingen weer.

Tabel 19. Normen DLE-toetsen

Schoolgroep	% zwakste leerlingen
Groep 3 tot en met 6	
< 15% gewogen leerlingen	25
≥ 15% gewogen leerlingen	30
Groep 7 en 8	
<25% gewogen leerlingen	25
25%-50% gewogen leerlingen	30
≥ 50% gewogen leerlingen	35

De resultaten voor een toets zijn voldoende als het percentage zwakst presterende leerlingen op of onder de norm voor de betreffende schoolgroep ligt.

Onderstaande tabel geeft de normen voor het bepalen van het aantal zwakst presterende leerlingen in termen van achterstanden in maanden (DLE-DL) (te vergelijken met D- en E-niveau van het Cito). Indien een leerling een achterstand heeft die groter is dan de in de tabel vermelde norm behoort deze tot de groep zwakst presterende leerlingen .

Tabel 20. Normen achterstanden (DLE-DL)

DLE-toetsen					
Toets	Afnameperiode	Achterstand in maanden (DLE-DL)			
		Technisch lezen zinnen A en B	Rekenen en wiskunde	Begrijpend lezen versie A	Begrijpend lezen versie B
Groep 3	April – juli	-3	-3		
Groep 4	September – januari	-4	-3	-4	-6
	Februari - juli	-4	-3	-6	-6
Groep 5	September – januari	-5	-3	-6	-7
	Februari - juli	-5	-3	-6	-7
Groep 6	September – januari		-3	-6	-7
	Februari - juli		-3	-6	-7
Groep 7	September – januari		-3	-6	-7
	Februari - juli		-3	-8	-8
Groep 8	September – januari		-5	-11	-8
	Februari - juli		-7	-12	-10

4.5 Overige toetsen

LET OP. Met ingang van het schooljaar 2009-2010 beoordeelt de inspectie de Brus-1 minuutttest, de AVI-kaarten en de begrijpend lezen toets van Aarnoutse niet meer, omdat deze inmiddels sterk verouderd zijn.

Brus-1 minuutttest

De resultaten op de Brus zijn voldoende, als niet meer dan 30 procent van de leerlingen van groep 4 en hoger in de categorieën C0 tot en met C3 vallen. Voor leerlingen van groep 3 is de normering soepeler, omdat de Brus voor leerlingen in de tweede helft en eind groep 3 nog vrij moeilijk is. Dit betekent dat er een grotere marge dient te worden aangehouden, om zeker te weten dat het oordeel van de inspectie niet te streng is. Het oordeel over de leesresultaten in groep 3 is voldoende als niet meer dan 35 procent van de leerlingen in de categorieën C0 tot en met C3 valt.

Sommige scholen zetten Brus-scores om in AVI-niveaus of DLE's. Voor beoordeling van de leerresultaten met behulp van de Brus dient echter afgegaan te worden op de scores van de Brus zelf.

AVI-toets

De voorkeur gaat dan uit naar resultaten die met andere instrumenten zijn verkregen. Alleen als er niets anders beschikbaar is, baseert de inspectie zich vooralsnog op de resultaten op de AVI-toets.

Onderstaande tabel geeft weer welke leerlingen worden beschouwd als zwak tot matig presterende leerlingen voor technisch lezen. In groep 3 is dit een AVI-niveau (februari – april) lager dan niveau 1. In de tweede helft van groep 4 is een AVI-niveau (februari – april) lager dan niveau 3 'zwak tot matig' scorend.

Een percentage zwak tot matig presterende leerlingen dat boven de norm ligt leidt tot het oordeel onvoldoende.

Tabel 21. AVI-niveau zwak tot matig presterende leerlingen

Groep	Zwak tot matig (categorie 4 uit de handleiding)	Norm
Groep 3	lager dan niveau 1	35%
Groep 4	lager dan niveau 3	15%
Groep 5	lager dan niveau 6	
Groep 6	lager dan niveau 8	
Groep 7	lager dan niveau 9	

Begrijpend Lezen van Aarnoutse

De volgende tabel geeft de normen weer voor het percentage zwakst presterende leerlingen weer.

Tabel 22. Normen begrijpend lezen toets Aarnoutse

Schoolgroep	% zwakste leerlingen
Groep 5 en 6	
< 15% gewogen leerlingen	25
≥ 15% gewogen leerlingen	30
Groep 7 en 8	
<25% gewogen leerlingen	25
25%-50% gewogen leerlingen	30
≥ 50% gewogen leerlingen	35

Tabel 23. Normen begrijpend lezen Aarnoutse

	Aarnoutse begrijpend lezen	
	Norm Oktober	Norm April
Groep 5	11	17
Groep 6	14	18
Groep 7	17	20
Groep 8	15	19

Bovenstaande tabel geeft de kritische waarde voor het oordeel onvoldoende aan. Ter illustratie, als het percentage leerlingen met een lagere score dan 14 op de begrijpend leestest voor groep 6, die in oktober is afgenomen, hoger is dan het percentage voor de betreffende schoolgroep, dan leidt dit tot het oordeel onvoldoende over dit toetsgegeven.

5 ONTWIKKELING VAN LEERLINGEN MET SPECIFIEKE ONDERWIJSBEHOEFTE

Beslisregel ontwikkeling van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften	Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
Indicator 13.2	
	Het volgende is op de school van toepassing: 1. leerling(en) met specifieke onderwijsbehoeften; 2. een realistisch ontwikkelingsperspectief voor deze leerlingen; 3. hiervan afgeleide tussendoelen; 4. voldoende leerlingen die zich naar verwachting ontwikkelen.
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> • bovenstaande is geheel van toepassing.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> • 2, 3 en/of 4 is niet van toepassing.
Niet te beoordelen ('5'):	<ul style="list-style-type: none"> • 1 is niet van toepassing. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1, 2 en 3 zijn van toepassing, maar de ontwikkeling van de leerlingen wordt nog te kort gevolgd.

5.1 Beoordeling ontwikkeling van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Weer Samen Naar School (wsns) en de Leerlinggebonden financiering (lgf) veronderstellen dat reguliere basisscholen voorzieningen treffen om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften passend onderwijs te bieden. Het gaat bij de beoordeling van deze indicator alleen om die leerlingen die maximaal het eindniveau van groep 7 halen.

Met deze indicator beoordeelt de inspectie de ontwikkeling van deze leerlingen. De geschetste werkwijze sluit zo goed mogelijk aan op de wijze waarop de ontwikkeling van leerlingen binnen het speciaal basisonderwijs (SBO) en expertisecentra (SO) door de inspectie wordt beoordeeld (vergelijk indicatoren 10.3, 10.5 en 12.1 van het SBO-kader).

Vier vragen zijn bij deze indicator aan de orde:

1. Heeft de school leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?
2. Heeft de school voor deze leerlingen een realistisch ontwikkelingsperspectief geformuleerd?
3. Heeft de school tussendoelen afgeleid van het ontwikkelingsperspectief, waarmee de vorderingen van deze leerlingen gevolgd kunnen worden?
4. Volgt de school de ontwikkeling van deze leerlingen aan de hand van de tussendoelen en het ontwikkelingsperspectief? Ontwikkelen deze leerlingen zich naar verwachting?

De school wordt geacht alle leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften planmatige zorg te verlenen. In de praktijk wordt hierbij veelal over eigen leerlijnen gesproken. Deze term hanteert de inspectie verder in deze notitie. Voor lgf-

leerlingen is de school wettelijk verplicht een handelingsplan (als onderdeel van een eigen leerlijn) op te stellen. Als de school alleen beschikt over een begeleidingsplan van de ambulante begeleider, voldoet zij hiermee niet aan haar wettelijke verplichting.

De inspectie beoordeelt bij deze indicator de kwaliteit van de eigen leerlijnen niet (dit wordt bij de leerlingenzorg beoordeeld), maar of er voldoende leerwinst voor Nederlandse taal en/of rekenen en wiskunde is geboekt. Dit is alleen mogelijk als de school een ontwikkelingsperspectief (eindniveau) voor deze leerlingen heeft bepaald, dit heeft uitgewerkt met tussendoelen en de ontwikkeling van deze leerlingen volgt aan de hand van deze tussendoelen.

Paragraaf 5.6 geeft het beslissingsschema voor het beoordelen van deze indicator weer. Onderstaand worden de bovengenoemde vragen nader toegelicht.

5.2 Vraag 1: Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?

Bij de beoordeling van deze indicator worden alleen die leerlingen beschouwd die maximaal het eindniveau van groep 7 halen. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen met:

- een SO- of SBO-indicatie;
- leerlinggebonden financiering (Igf- of 'rugzakleerlingen');
- een verwachte uitstroom naar het praktijk- of voortgezet speciaal onderwijs;
- cognitieve of sociaal emotionele belemmeringen op één of meerdere van de vakgebieden rekenen en wiskunde, technisch lezen of begrijpend lezen. Tot deze laatste groep behoren vooral leerlingen die naar verwachting zullen uitstromen naar het LWO.

Het gaat hier dus niet om leerlingen die met kortlopende handelingsplannen binnen de bandbreedte van het reguliere aanbod tot het eind van de basisschool mee kunnen komen. Denk aan leerlingen met een achterstand van een half jaar tot maximaal een jaar. En bijvoorbeeld ook niet om Igf-leerlingen met zintuiglijke of lichamelijke handicaps die het eindniveau van groep 8 wel kunnen halen.

Als een school geen leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften heeft en dat met behulp van het leerlingvolgsysteem kan aantonen, wordt indicator 13.2 niet beoordeeld. In de tekst van het rapport wordt een toelichting opgenomen dat het ontbreken van dergelijke leerlingen de reden is om deze indicator niet te beoordelen.

5.3 Vraag 2: Realistisch en onderbouwd ontwikkelingsperspectief?

Het is van belang om in te schatten of de school ontwikkelingsperspectieven heeft bepaald en of deze voldoende onderbouwd en realistisch zijn. Het raadplegen van externe deskundigheid, waarbij overleg binnen het samenwerkingsverband, met de schoolbegeleider, met de eigen orthopedagoog of psycholoog het meest voor de hand liggend is. De inspectie acht dit essentieel bij de beslissing om over te gaan tot een eigen leerlijn.

De onderstaande tabel biedt enig houvast bij het inschatten of het ontwikkelingsperspectief realistisch is. Ter indicatie, elk leerjaar vanaf groep 3 neemt het DL met 10 maanden toe. Als er geen sprake is van achterstand of voorsprong zal het DLE aan het eind van groep 8 60 zijn.

Tabel 24. Indicatie voor relatie uitstroomniveau, intelligentieniveau en ontwikkelingsperspectief

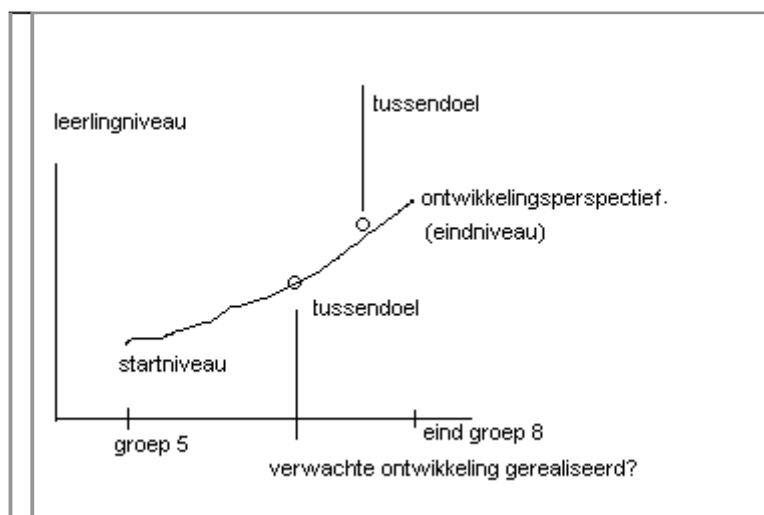
Uitstroomniveau	Intelligentieniveau	Indicatie ontwikkelingsperspectief voor RW, TL, BL ⁴
PRO	IQ 55-80	Eind niveau groep 5
LWOO	IQ 75-90	Eind niveau groep 6
LWOO	IQ 80-90 en specifieke stoornis (bv dyslexie, dyscalculie)	Eind niveau groep 6 voor het betreffende vakgebied
LWOO	IQ 90-120 en sociaal-emotionele problemen	Eind niveau groep 7

Een school kan onrealistische ontwikkelingsperspectieven formuleren door een veel te laag ambitieniveau te hanteren. Als leerlingen waarvoor het ambitieniveau te laag is gesteld vervolgens niet ruim boven het verwachte rendement bij dit ambitieniveau presteren, beoordeelt de inspectie de ontwikkeling van deze leerlingen als onvoldoende.

Als de school geen ontwikkelingsperspectieven heeft geformuleerd is het oordeel op indicator 13.2 onvoldoende.

5.4 Vraag 3: Tussendoelen?

Het ontwikkelingsperspectief is nodig als basis voor het plannen van het leerstofaanbod en het volgen van de ontwikkeling van de leerling. Hiervan dient de school tussendoelen (korte termijn doelen) af te leiden, die vervolgens leidend zijn voor het leerstofaanbod en het volgen van de vorderingen. Als de school geen tussendoelen afgeleid van het ontwikkelingsperspectief heeft geformuleerd, dan beoordeelt de inspectie indicator 13.2 als onvoldoende.

Een goede eigen leerlijn bevat dus:

- een ontwikkelingsperspectief voor het betreffende vakgebied dat is bepaald aan de hand van het verwachte uitstroomniveau van de leerling;
- tussendoelen die bepaald zijn aan de hand van het ontwikkelingsperspectief;

⁴ Een lager intelligentieniveau zal invloed hebben op het niveau van technisch lezen, maar dit effect zal minder sterk zijn dan voor begrijpend lezen of rekenen en wiskunde, tenzij deze leerling dyslectisch is.

- een beredeneerd, gepland aanbod dat is bepaald op basis van de tussendoelen.

De kwaliteit van eigen leerlijnen wordt beoordeeld als onderdeel van de leerlingenzorg en speelt geen rol in de beoordeling van deze indicator.

5.5 Vraag 4: Rendement?

Voor een voldoende oordeel gaat de inspectie vervolgens na of de school kan aantonen dat haar leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zich naar verwachtingen (dus volgens de gestelde tussendoelen) ontwikkelen. Daarvoor is minimaal noodzakelijk dat er twee tussentijdse evaluaties hebben plaatsgevonden.

Het komt voor dat een school net is gestart met het opstellen van eigen leerlijnen met een ontwikkelingsperspectief, tussendoelen heeft geformuleerd en haar aanbod heeft gepland en uitvoert. Vorderingenevaluaties zijn echter nog niet uitgevoerd aan de hand van het perspectief, zodat rendementsbepaling nog onmogelijk is. In dat geval wordt de indicator niet beoordeeld.

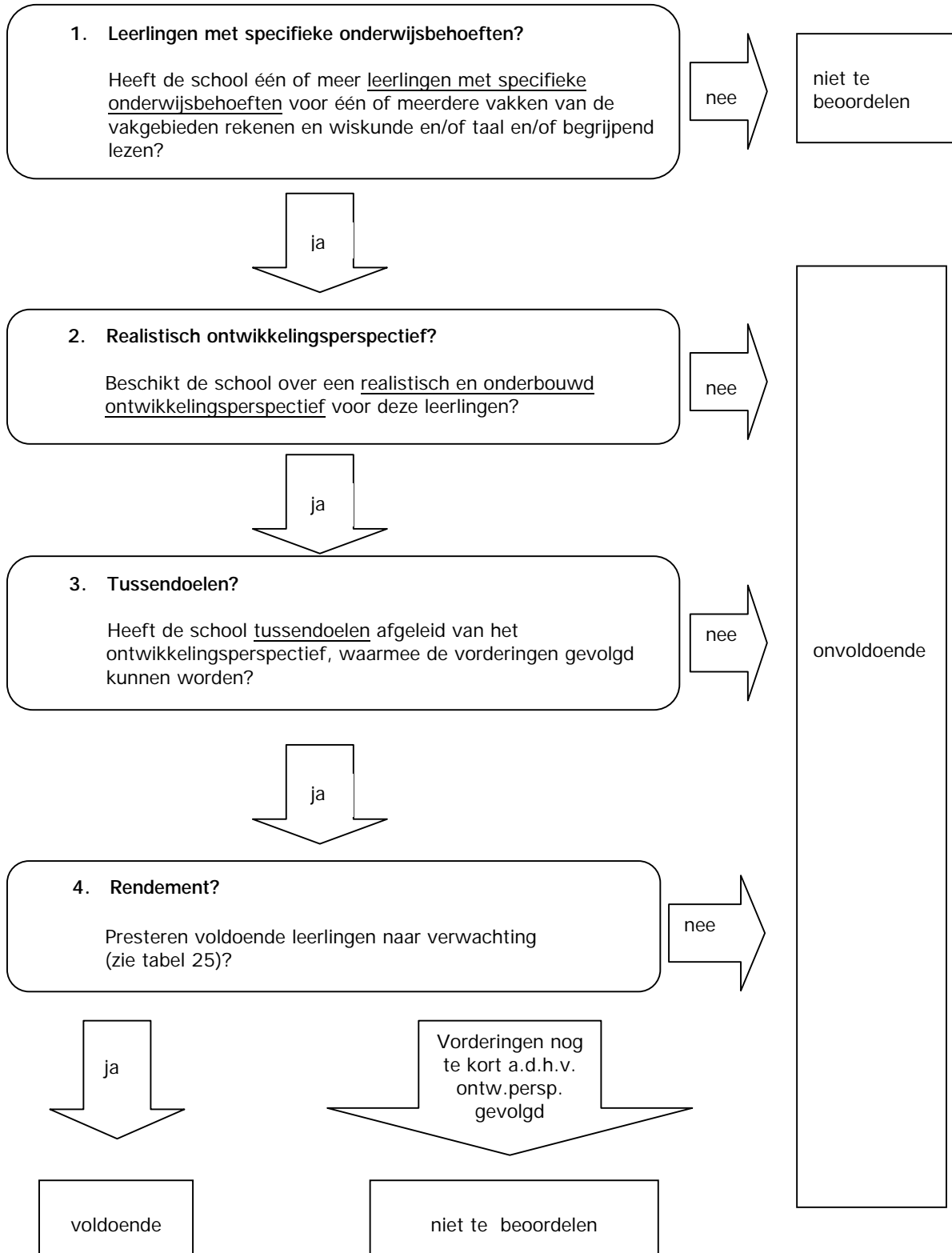
In principe vindt de beoordeling plaats op grond van maximaal zes leerlingen, die zo ver mogelijk in hun schoolloopbaan gevorderd zijn. Voor een voldoende oordeel moet ten minste een aantal leerlingen voldoende vorderingen hebben gemaakt gezien hun ontwikkelingsperspectief. Onderstaande tabel geeft hiervoor een richtlijn.

Tabel 25. Normen ontwikkeling leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Aantal leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften	Aantal leerlingen dat zich naar verwachting ontwikkelt
1	1
2	2
3	2
4	3
5	4
6	4

Als een school vier leerlingen heeft met specifieke onderwijsbehoeften moeten er hiervan dus in principe drie voldoende vorderingen hebben voor een positief oordeel op de indicator. In principe gaat de inspectie uit van een percentage van 80 procent van de leerlingen dat naar verwachting zou moeten presteren.

5.6 Beoordelingsschema 13.2

6 DOORSTROMING IN DE VERWACHTE PERIODE VAN ACHT JAAR

Beslisregel doorstroming	De leerlingen doorlopen de school binnen de verwachte periode van acht jaar.
Indicator 13.3	Het gemiddelde percentage leerlingen dat de afgelopen twee jaar in de groepen 3 tot en met 8 is blijven zitten is:
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> drie procent of minder. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> meer dan drie procent, maar de school kan zich hierover onderbouwd vanuit specifiek beleid verantwoorden.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> meer dan drie procent en de school kan zich hierover onvoldoende onderbouwd vanuit specifiek beleid verantwoorden.

6.1 Beoordeling doorstroming in de verwachte periode van acht jaar

Het oordeel op indicator 13.3 is uitsluitend gebaseerd op de doorstroom in de groepen 3 tot en met 8. Als gemiddeld over de laatste twee schooljaren in de groepen 3 tot en met 8 drie procent of minder van de leerlingen blijft zitten, is het oordeel voldoende.

Het percentage wordt berekend door het totaal aantal zittenblijvers in de leerjaren 3 tot en met 8 te delen door het totaal aantal leerlingen in deze leerjaren en de uitkomst te vermenigvuldigen met 100 (zie rekenvoorbeeld). Leerlingen die langer in de kleutergroepen verblijven, worden niet bij dit oordeel betrokken. Bovendien vindt er geen correctie plaats voor leerlingen die versneld zijn doorgestroomd.

Het oordeel onvoldoende wordt alleen gegeven als er meer dan drie procent zittenblijvers is én de onderbouwing vanuit schoolbeleid hiervan onvoldoende is. De onderbouwing is voldoende als de school aan de hand van handelingsplannen en dergelijke kan aantonen dat de verlenging van de schoolloopbaan voortkomt uit beleid dat de betreffende leerlingen een betere toerusting voor het voortgezet onderwijs en hun maatschappelijk perspectief biedt, zoals bijvoorbeeld het geval is bij schakelklassen.

Wettelijke basis

De wettelijke basis voor de beoordeling van de doorstroom van leerlingen ligt in de verblijfsduur in het primair onderwijs van - in beginsel - acht jaar en het bevorderen van de continue ontwikkeling (WPO). Deze wettelijke basis is zo ruim gesteld dat het voor de inspectie niet mogelijk is - en vanuit het beleid tot vermindering van regelgeving zelfs ongewenst - hierover naar de letter van de wet te oordelen op basis van kengetallen. Scholen hebben immers een grote mate van vrijheid bij de inrichting van het onderwijs. De inspectie gaat met scholen - signaalfunctie - wel de discussie aan of de door de school gemaakte keuzes overeenkomen met het

principe van de continue ontwikkeling. Dit geldt des te sterker op die scholen waar de (inmiddels irrelevante) datum van 1 oktober als een soort automatisme wordt aangehouden bij de overgang naar groep 3.

Rekenvoorbeeld doorstroom:

In schooljaar 2006/2007 zijn in totaal twee leerlingen blijven zitten in groep 3-8, op een totaal van 171 leerlingen in de betreffende groepen. In het schooljaar 2007/2008 zijn vijf leerlingen blijven zitten in de groepen 3 tot en met 8, op een totaal van 155 leerlingen in die groepen.

De berekening is als volgt:

$2 + 5$ van de $171 + 155$ leerlingen, is 7 van de 326 leerlingen. $7:326 \times 100$ is $2,1$ procent.

Het maximum percentage zittenblijvers is drie procent. De school voldoet dus aan de norm. Over alleen schooljaar 2007/2008 zou het oordeel onvoldoende zijn geweest ($3,2$ procent).

Primaire detectie en doorstroom

Het percentage leerlingen van 12 jaar of ouder op 1 oktober is in de primaire detectie (PD) opgenomen als risicosignaal voor de doorstroming. Als de schoolpopulatie uit meer dan vijf procent van deze leerlingen bestaat, is dit een signaal dat de doorstroming mogelijk onvoldoende is. Dit betekent niet dat indicator 13.3 dan onvoldoende is, aangezien het percentage zittenblijvers in de groepen 3 tot en met 8 bepalend is voor het oordeel op deze indicator. Als een school met een risico voor de doorstroming bezocht wordt door de inspectie, wordt indicator 13.3 beoordeeld.

Kleutergroepverlenging

Het percentage kleutergroepverlenging is te hoog wanneer het boven de twaalf procent ligt. In het rapport wordt dan vermeld dat de school afwijkt van het landelijke beeld. Het percentage wordt berekend door de groep *late leerlingen*⁵ in groep 3 te delen door het totaal aantal leerlingen in groep 3, exclusief de zittenblijvers van groep 3. Een te hoog percentage kleutergroepverlenging is des te relevanter als de school geen beleid voert ten aanzien van de doorstroming van groep 1 naar 2 en van groep 2 naar 3. In dat geval spreekt de inspectie de school erop aan dat beleid ontbreekt. In het rapport kunnen de bevindingen van het gesprek worden opgenomen. Van scholen mag worden verwacht dat zij argumenten hebben wanneer zij leerlingen in de leerjaren 1 en 2 een verlengde kleuterperiode geven.

⁵ Deze leerlingen zijn op 1 oktober in groep 3 al 7 jaar of ouder en doen groep 3 voor de eerste keer (dus zittenblijvers in groep 3 worden buiten beschouwing gelaten).

Rapportage over zittenblijven en kleuterverlenging

Het blijkt dat het hanteren van percentages over zittenblijven en kleutergroepverlenging in de onderzoeksrapportages tot verwarring leidt bij scholen. Besloten is daarom voortaan geen percentages meer als referentiegetallen in de rapporten op te nemen. In de rapporten worden vanaf nu formuleringen gebruikt als: *‘De doorstroming gedurende de schoolperiode wijkt ongunstig af van het landelijke beeld. Dit is voor de school een aandachtspunt.’*

Daarnaast kan de inspectie besluiten in het rapport een opmerking te maken over:

- Het beleid van de school bij de overgang van leerjaar 1 naar 2 en van leerjaar 2 naar 3;
- Het beleid van de school ten aanzien van de doorstroming van leerlingen in de leerjaren 3 t/m 8.

Kleine scholen

In het geval van een kleine school (richtlijn: minder dan 30 leerlingen in de afgelopen drie jaar in groep 8) kan een enkele leerling een hoog zittenblijverspercentage veroorzaken. De volgende gegevens kunnen bij het oordeel betrokken worden: (1) het aantal leerlingen dat is blijven zitten, (2) het aantal zittenblijvers in eerdere jaren (als deze gegevens voorhanden zijn), (3) het aantal leerlingen op school van 12 jaar of ouder, (4) het aantal kleutergroepverlengers, en (5) de mate waarin er sprake is van een helder en goed onderbouwd doorstromingsbeleid en de zorgvuldigheid waarmee dit wordt uitgevoerd. Als er een onduidelijk beeld blijft bestaan, kan de inspectie besluiten deze indicator niet te beoordelen.

7 ADVIEZEN VERVOLGONDERWIJS

Beslisregel adviezen vervolgonderwijs	De adviezen van de leerlingen voor het vervolgonderwijs zijn in overeenstemming met de verwachtingen op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie.
Indicator 13.4	Als in tabel 26 de volgende vragen als volgt zijn beantwoordt:
Goed ('4'):	<ul style="list-style-type: none">• alle vijf vragen met 'ja'.
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none">• de vragen 1, 3 en 5 met 'ja'.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none">• één of meer van de vragen 1, 3 en 5 met 'nee'.

7.1 Beoordeling adviezen vervolgonderwijs

De inspectie richt zich op de vraag of leerlingen hun schoolloopbaan vervolgen op het niveau dat verwacht mag worden op grond van hun kennis, vaardigheden, motivatie en werkhouding. Deze elementen zijn vervat in het advies dat de school opstelt voor het niveau van voortgezet onderwijs.

De beoordeling van deze indicator is kwalitatief van aard. De inspectie gaat na of de school de adviezen voor het voortgezet onderwijzen voldoende heeft

onderbouwd. In het gesprek met de directie en/of leraren groep 8 wordt de laatst uitgestroomde groep 8 besproken volgens het volgende schema:

Tabel 26. Beoordeling adviezen vervolgonderwijs

1.	Heeft de school zicht op de prestaties van de leerlingen voor Nederlandse taal, begrijpend lezen en rekenen en wiskunde in de vorm van een genormeerde Eindtoetsprocedure of een adequaat methodeonafhankelijk leerlingvolgsysteem?	Ja
		Nee
2.	Heeft de school bij sterk van de verwachting afwijkende prestaties van individuele leerlingen op een (eind-)toets een procedure voor 'second opinion'?	Ja
		Nee
3. ⁶	Heeft de school vanuit de prestatiegegevens een eenduidige indicatie opgesteld naar adviesniveaus; rechtstreeks vanuit de Eindtoets of volgens vastgelegde, heldere eigen criteria?	Ja
		Nee
4.	Heeft de school instrumenten of procedures gebruikt om zicht te krijgen op sociale competenties, motivatie of werkhouding van alle uitstromende leerlingen?	Ja
		Nee
5.	Heeft de school voor leerlingen die een advies krijgen dat <u>niet</u> overeenstemt met de indicatie vanuit de prestaties, procedures en instrumenten de onderbouwing geven voor die afwijking? (in termen van specifieke omstandigheden, sociale competenties, motivatie en werkhouding).	Ja
		Nee

Het oordeel op indicator 13.4 is voldoende als de inspectie de vragen 1, 3 en 5 uit het schema positief beantwoordt. Als ook de vragen 2 en 4 positief beantwoord zijn, luidt het oordeel goed.

8 FUNCTIONEREN IN HET VERVOLGONDERWIJS

Beslisregel functioneren in het vervolgonderwijs	Leerlingen functioneren naar verwachting in het vervolgonderwijs.
Indicator 13.5	
	Het percentage leerlingen in het derde leerjaar voortgezet onderwijs dat zonder vertraging op of boven het geadviseerde niveau functioneert is:
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> 75 procent of meer.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> minder dan 75 procent.
Niet te beoordelen ('5'):	<ul style="list-style-type: none"> onbekend, omdat de school niet over gegevens van de scholen voor voortgezet onderwijs beschikt en dit de basisschool niet verweten kan worden. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> onbekend, omdat de school een onvolledige of onbetrouwbare analyse van de gegevens heeft.

⁶ De Cito Eindtoets geeft een betrouwbaarheidsinterval aan voor de kans op succes in een bepaalde onderwijssoort. Ook bij andere Eindtoetsen zijn bandbreedtes gegeven voor het advies. Als een school gebruik maakt van toetsen die dit niet geven, zal helder beschreven en onderbouwd moeten zijn hoe de prestatieniveaus worden vertaald naar adviesniveaus.

8.1 Beoordeling functioneren vervolgonderwijs

Deze indicator wordt slechts in uitzonderlijke situaties beoordeeld. Dit is bijvoorbeeld het geval bij scholen die zich niet op een reguliere wijze over de eindresultaten van hun onderwijs kunnen verantwoorden.

Bij deze indicator is het de vraag of leerlingen naar verwachting functioneren in het voortgezet onderwijs. Dit komt tot uitdrukking in het verloop van de schoolloopbaan in de eerste jaren van het voortgezet onderwijs. Is er sprake van vertraging, versnelling, uitval of afstromen dan wel opstromen naar een lagere respectievelijk hogere onderwijssoort?

Als de school niet beschikt over gegevens die de scholen voor voortgezet onderwijs terugkoppelen, is ze ook niet in staat om tot een analyse van de verdere schoolloopbanen te komen. De inspectie geeft het oordeel "niet te beoordelen", als de (basis-)school niet verweten kan worden dat de benodigde gegevens er niet zijn.

Als de school beschikt over de positie van leerlingen na één of meerdere jaren voortgezet onderwijs, is een analyse door de basisschool gewenst. In deze analyse dient ten minste zichtbaar te zijn in hoeveel gevallen leerlingen niet naar verwachting functioneren. Dit is na één jaar voortgezet onderwijs echter moeilijk in te schatten. Wenselijk is dat de school analyseert of leerlingen in het derde leerjaar zonder vertraging op het geadviseerde niveau zitten. Vervolgens kan de school nader analyseren of leerlingen die niet op het verwachte niveau functioneren, gemeenschappelijke kenmerken of factoren hebben. Zo kan de school ten onrechte allochtone leerlingen te laag of te hoog adviseren, onbewust meisjes te laag of te hoog adviseren, of te weinig of te veel waarde hechten aan de motivationele en sociaal-emotionele factoren.

Als meer dan 25 procent van de leerlingen in het derde jaar voortgezet onderwijs niet op het geadviseerde niveau functioneert of met vertraging te maken heeft gekregen, is dat een indicatie, dat de school mogelijk systematisch te hoog of te laag adviseert. Als de analyse onvolledig of onbetrouwbaar is, geeft de inspectie het oordeel "niet te beoordelen". In de verslaggeving wordt beschreven, dat de analyse onvoldoende zicht geeft op het functioneren van leerlingen in het voortgezet onderwijs en dat daardoor een goede evaluatie van de advisering van de school ontbreekt.

De uitgestroomde leerlingen functioneren niet naar verwachting in het voortgezet onderwijs als uit een analyse van gegevens uit het voortgezet onderwijs blijkt, dat minder dan 75 procent van de leerlingen in het derde leerjaar voortgezet onderwijs zonder vertraging op of boven het geadviseerde niveau functioneert.

Veel scholen geven gemengde adviezen aan leerlingen die de basisschool verlaten. Om deze indicator te kunnen beoordelen is het noodzakelijk deze gemengde adviezen om te zetten naar eenduidige adviezen. In de onderstaande tabel is weergegeven hoe de inspectie dit doet (zie ook paragraaf 8.2).

Tabel 26. Omzetting gemengde adviezen naar eenduidige adviezen

Gemengd advies	Eenduidig advies			
	vmbo ⁷ B of K	vmbo G of T	havo	vwo
vmbo	66%	33%		
vmbo T / havo		66%	33%	
havo / vwo			33%	66%

Dit betekent dat 66 procent van de leerlingen met een vmbo/havo advies eigenlijk een vmbo-advies heeft en 33 procent een havo-advies.

Rekenvoorbeeld:

In de onderstaande tabel is voor een basisschool weergegeven welke adviezen zij haar leerlingen heeft gegeven. Aan de hand van de bovenstaande tabel worden de gemengde adviezen omgezet naar een eenduidige advies.

Advies	Aantal leerlingen	Herberekend eenduidig advies	
vmbo B of K	4	vmbo B of K*	4
vmbo	9	vmbo B of K*	6
		vmbo G of T*	3
vmbo T*/ havo	12	vmbo T*	8
		havo	4
havo / vwo	6	havo	2
		vwo	4
vwo	4	vwo	4

Vervolgens wordt bepaald hoeveel leerlingen zich in de verschillende richtingen in het 3^e leerjaar van het voortgezet onderwijs bevinden en vindt er een vergelijking plaats met de (omgezette) eenduidige adviezen.

Richting	Totaal aantal leerlingen met (omgezet) eenduidig advies	3 ^e leerjaar VO naar verwachting
vmbo B of K*	10	8
vmbo G of T*	11	8
havo	6	5
vwo	8	6
totaal	35	27

Hieruit blijkt dat $27 : 35 = 77$ procent van de leerlingen naar verwachting in het 3^e leerjaar voortgezet onderwijs functioneert. Daarmee voldoet de school aan de hierboven aangegeven norm van minimaal 75 procent. Het oordeel is dus voldoende.

LET OP. Bovenstaande is gebaseerd op het feit dat scholen te hoog kunnen adviseren. Het tegenovergestelde is ook mogelijk. Als de inspectie constateert dat dit regelmatig voorkomt, beoordeelt zij deze indicator desondanks positief, wel vermeldt zij in het rapport van bevindingen dat er mogelijk sprake is van structureel te laag adviseren.

⁷ vmbo basisberoepsgericht (B), kaderberoepsgericht (K), gemengde (G) en theoretische (T) leerweg

8.2 Achtergrondinformatie

Voor een goede toepassing van deze norm is de volgende informatie van belang: In de eerste leerjaren voortgezet onderwijs lopen betrekkelijk weinig leerlingen (3 procent) vertraging op als gevolg van zittenblijven. Zittenblijven in de onderbouw komt vooral voor op categorale scholen voor voortgezet onderwijs en in de 'lagere' onderwijssoorten. Voor basisscholen die veel uitgestroomde leerlingen hebben die daar verblijven, kan dit van invloed zijn.

Van de leerlingen die een éénduidig advies (60 procent van het totaal) krijgen, blijkt zo'n 80 procent in het derde leerjaar op het geadviseerde niveau te verblijven. Voor basisscholen die overwegend eenduidige adviezen geven, geldt bovenstaande norm onverkort.

Bij leerlingen die een gemengd advies (40 procent van het totaal) krijgen, ligt het percentage dat op één van beide niveaus verblijft beduidend hoger. Bij de gemengde adviezen geldt dat tweederde van de leerlingen op het laagste niveau terecht komt, behalve bij het advies havo/vwo. Bij dit advies blijkt ongeveer tweederde op het vwo te verblijven in het derde leerjaar, tegen een derde op de havo. Bij basisscholen die overwegend gemengde adviezen geven kan bovenstaande norm gelden na 'vertaling' van de gemengde adviezen.

DEEL C: BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN

1 OVERZICHT BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN

In dit deel van de notitie wordt nader ingegaan op de wijze waarop de inspectie rekening houdt met bijzondere omstandigheden van een school. In sommige gevallen is het noodzakelijk berekeningen aan te passen en af te wijken van de procedures die in Deel B staan beschreven. In dit deel wordt aangegeven hoe en wanneer van de procedures in Deel B wordt afgeweken.

In dit deel wordt achtereenvolgens aangegeven hoe de inspectie omgaat met de volgende bijzondere omstandigheden:

- Kleine scholen;
- Leerlingen die uitstromen naar het VSO of praktijkonderwijs;
- Leerlingen met lgf-, SO- of SBO-indicatie;
- Leerlingen die uitstromen naar het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO);
- Leerlingen die kort in Nederland zijn of kort op de betreffende school;
- Niet-deelnemende leerlingen aan eindtoets en/of tussentoetsen (leerlingen die toetsen op ander niveau maken);
- Aanwijzingen dat afnamevoorschriften (wijze afname, hulp tijdens de afname, het afnamemoment) niet correct zijn gevolgd;
- Het ontbreken van (adequate) opbrengstgegevens (geen gebruik van toetsen, nieuwe school);
- Scholen die zich in een aangepast arrangement bevinden en waarvan de opbrengsten opnieuw worden beoordeeld.

2 KLEINE SCHOLEN

2.1 Beoordeling eindresultaten kleine scholen

Bij de beoordeling van de eindresultaten wordt een school als klein beschouwd als er gedurende de afgelopen drie jaar in totaal minder dan 30 leerlingen in groep 8 zaten.

Op kleine scholen heeft het minder zin naar groepsgemiddelden per schooljaar te kijken. Bij kleine groepen kan één of enkele extreem laag of extreem hoog scorende leerling een groot effect hebben op de gemiddelde score. Recent onderzoek laat zien dat het betrouwbaarheidsinterval bij kleine scholen zeer ruim is.

Voor kleine scholen geldt dat als de eindresultaten in elk van de afgelopen drie jaar voldoende zijn, het oordeel over de eindresultaten voldoende is. Als dit niet het geval is, berekent de inspectie het gewogen gemiddelde van de toetsresultaten over vijf jaar en vergelijkt dit met het gewogen gemiddelde van de ondergrenzen.

Beslisregel eindresultaten kleine school	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	
	Het gewogen gemiddelde van de eindresultaten (Schoolrapport B) van de afgelopen vijf jaren ligt:
Goed ('4'):	<ul style="list-style-type: none"> op of boven het gewogen gemiddelde van de bovengrenzen.
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> op of boven het gewogen gemiddelde van de ondergrenzen. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> de eindresultaten zijn elk van de afgelopen drie jaar voldoende.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> onder het gewogen gemiddelde van de ondergrenzen.

NB. Als een school zeer klein (tien of minder leerlingen gedurende drie jaar in groep 8) is kan het voorkomen dat het oordeel niet overtuigend voldoende of onvoldoende is. In dit geval overlegt de inspectie met de contactpersoon opbrengsten van het kantoor, die eventueel doorverwijst naar de landelijke contactpersoon. Na overleg wordt gezamenlijk bepaald welk oordeel de school het meest recht doet.

In uitzonderingsgevallen kan de inspectie zich van een oordeel onthouden. In dat geval zal de kwaliteit van het onderwijsleerproces en de kwaliteitszorg mede bepalend zijn voor het toe te kennen toezichtarrangement.

De volgende paragrafen geven voor de verschillende toetsen een voorbeeld.

2.1.1 Cito Eindtoets

Als er sprake is van een kleine school vindt de beoordeling van de leerresultaten plaats op basis van de scores van het Schoolrapport B. Omdat het betrouwbaarheidsinterval van de GLG-scores voor kleine scholen veel te groot is, geeft de inspectie de voorkeur aan een beoordeling aan de hand van de werkelijk behaalde schoolscore (ondergrenzen zie paragraaf 2.2.2 Deel B).

Als de toetsresultaten van de afgelopen drie jaar alle voldoende zijn, is het oordeel voldoende. Als dit niet het geval is, wordt het gewogen gemiddelde over vijf jaar beoordeeld.

Rekenvoorbeeld van het beoordelen op basis van gewogen gemiddelden:

Jaar	Aantal leerlingen	Toetsgemiddelde	Schoolgroep	Ondergrens
2004	5	531,9	2	534,1
2005	4	532,0	3	531,6
2006	6	533,0	2	533,7
2007	7	533,3	3	531,9
2008	5	533,2	2	534,5

De afgelopen drie jaar zaten er 18 leerlingen in groep 8, er is dus sprake van een kleine school. Zowel in 2006 als 2008 is het oordeel onvoldoende. Het oordeel wordt dus bepaald op basis van een gewogen gemiddelde over vijf jaar.

Het gewogen toetsgemiddelde is:

$$(5 \times 531,9 + 4 \times 532,0 + 6 \times 533,0 + 7 \times 533,3 + 5 \times 533,2) : (5+4+6+7+5) = 14384,6 : 27 = 532,8.$$

De gewogen norm is:

$$(5 \times 534,1 + 4 \times 531,6 + 6 \times 533,7 + 7 \times 531,9 + 5 \times 534,5) : (5+4+6+7+5) = 14394,9 : 27 = 533,1.$$

Het oordeel is onvoldoende, omdat het gewogen toetsgemiddelde lager is dan de gewogen ondergrens voor de norm.

2.1.2 Schooleindonderzoek

Als de toetsresultaten van de afgelopen drie jaar alle voldoende zijn, is het oordeel voldoende. Als dit niet het geval is, wordt het gewogen gemiddelde over vijf jaar beoordeeld.

Rekenvoorbeeld van het beoordelen op basis van gewogen gemiddelden:

Jaar	Aantal leerlingen	z-score
2004	4	-0,7
2005	6	0,7
2006	3	0,2
2007	7	-0,6
2008	2	-0,7

De afgelopen drie jaar zaten er 12 leerlingen in groep 8, er is dus sprake van een kleine school. In 2007 en 2008 is het oordeel onvoldoende. Het oordeel wordt dus bepaald op basis van een gewogen gemiddelde over vijf jaar.

Het gewogen toetsgemiddelde is:

$$(4 \times -0,7 + 6 \times 0,7 + 3 \times 0,2 + 7 \times -0,6 + 2 \times -0,7) : (4+6+3+7+2) = -3,6 : 22 = -0,16.$$

De ondergrens is altijd $-0,5$ bij het Schooleindonderzoek. Dus is de gewogen ondergrens ook gelijk aan $-0,5$.

Het oordeel is voldoende, omdat het gewogen toetsgemiddelde boven de gewogen ondergrens ligt.

2.1.3 Drempelonderzoek 678 Kapinga

Zoals in Deel B is aangegeven zijn er twee manieren waarop de gegevens uit het Drempelonderzoek 678 gebruikt kunnen worden bij de beoordeling van de eindresultaten (zie paragraaf 2.4 Deel B). Hieronder worden voorbeelden gegeven hoe in beide gevallen gerekend moet worden als het een kleine school betreft.

Als de toetsresultaten van de afgelopen drie jaar alle voldoende zijn, is het oordeel voldoende. Als dit niet het geval is, wordt het gewogen gemiddelde over vijf jaar beoordeeld.

Drempelonderzoek 678 bij alle leerlingen

Indien alle leerlingen het Drempelonderzoek 678 hebben gedaan, wordt de gemiddelde score van alle leerlingen van de afgelopen vijf jaar bepaald. Vervolgens wordt dit gemiddelde vergeleken met de gewogen gemiddelde ondergrenzen (zie Deel B).

Rekenvoorbeeld beoordelen op basis van gewogen gemiddelden:

Jaar	Aantal leerlingen Drempelonderzoek	Gemiddelde score Drempelonderzoek	Schoolgroep	Ondergrens
2004	5	52,8	3	49,9
2005	7	53,0	2	51,8
2006	1	51,7	2	51,8
2007	5	54,1	1	53,1
2008	6	50,6	2	51,8

De laatste drie jaar zaten er 12 leerlingen in groep 8, er is dus sprake van een kleine school. In 2006 en 2008 is het oordeel onvoldoende. Het oordeel wordt dus bepaald op basis van een gewogen gemiddelde over vijf jaar.

Het gewogen toetsgemiddelde is:

$$(5 \times 52,8 + 7 \times 53,0 + 1 \times 51,7 + 5 \times 54,1 + 6 \times 50,6) : (5 + 7 + 1 + 5 + 6) = 1260,8 : 24 = 52,5.$$

De gewogen ondergrens is:

$$(5 \times 49,9 + 7 \times 51,8 + 1 \times 51,8 + 5 \times 53,1 + 6 \times 51,8) : (5 + 7 + 1 + 5 + 6) = 1240,2 : 24 = 51,7.$$

Het oordeel is voldoende, omdat het gewogen toetsgemiddelde boven de gewogen ondergrens ligt.

Cito Eindtoets en Drempelonderzoek 678

Allereerst worden de individuele Drempelonderzoekscores van de leerlingen die niet aan de Cito Eindtoets hebben deelgenomen omgezet naar een Cito-standaardscore (zie Deel B). Daarna wordt de gemiddelde Cito Eindtoetsscore van de groep herberekend door deze omgezette scores mee te nemen. Vervolgens worden het gewogen gemiddelde over vijf jaar en de gewogen ondergrens berekend. Dit gebeurt op dezelfde wijze als bovenstaand is beschreven is voor de Cito Eindtoets.

Rekenvoorbeeld van het beoordelen op basis van gewogen gemiddelden:

Jaar	Aantal leerlingen Cito	Gem. Cito-score	Aantal leerlingen Drempelonderz.	Scores Drempel onderz.	Scores omgezet naar Cito	Gem. Cito-score alle leerlingen	Schoolgroep	Ondergrens
2004	5	534,9	0			534,9	2	534,1
2005	2	531,2	0			531,2	2	533,4
2006	8	535,0	2	35, 40	515, 520	531,5	2	533,7
2007	9	535,2	1	44	524	534,1	3	531,9
2008	1	532,2	0			532,2	2	534,5

De afgelopen drie jaar zaten er 21 leerlingen in groep 8, er is dus sprake van een kleine school. In 2006 en 2007 hebben in totaal drie leerlingen het Drempelonderzoek 678 in plaats van de Cito Eindtoets gemaakt. Daarom zijn de Drempelonderzoekscores eerst omgezet naar Cito-scores (zie kolom 'scores omgezet naar Cito'). Vervolgens is het Cito gemiddelde opnieuw bepaald met verwerking van deze scores (zie kolom 'gemiddelde Cito alle ln'). Deze gemiddelden waren in 2006 en 2008 onvoldoende. Het oordeel wordt dus bepaald

op basis van een gewogen gemiddelde over vijf jaar.

Het gewogen toetsgemiddelde is:

$$(5 \times 534,9 + 2 \times 531,2 + 10 \times 531,5 + 10 \times 534,1 + 1 \times 532,2) : (5 + 2 + 10 + 10 + 1) = 14925,1 : 28 = 533,0.$$

De gewogen ondergrens is:

$$(5 \times 534,1 + 2 \times 533,4 + 10 \times 533,7 + 10 \times 531,9 + 1 \times 534,5) : (5 + 2 + 10 + 10 + 1) = 14927,8 : 28 = 533,1.$$

Het oordeel is onvoldoende, omdat het gewogen toetsgemiddelde onder de gewogen ondergrens ligt.

2.1.4 Cito Entreetoets

In Deel B van deze notitie staat aangegeven hoe het oordeel over de eindresultaten bepaald wordt op basis van de resultaten op de Entreetoets van groep 7. De ondergrenzen hiervoor staan in Deel B.

Als de toetsresultaten van de afgelopen drie jaar alle voldoende zijn, is het oordeel voldoende. Als dit niet het geval is, wordt het gewogen gemiddelde over vijf jaar beoordeeld.

Rekenvoorbeeld van het beoordelen op basis van gewogen gemiddelden:

Jaar	Aantal leerlingen	Gemiddeld % goed	Schoolgroep	Ondergrens % goed
2005	4	61,0	2	65
2006	6	66,4	2	65
2007	8	64,0	2	65
2008	11	67,2	1	67
2009	4	66,9	1	68

De ondergrenzen behorend bij de jaren 2005 tot en met 2008 zijn volgens de oude normen (zie Deel D), deze worden toegepast op alle schooljaren voor 2008-2009. De afgelopen drie jaar zaten er 23 leerlingen in groep 8, er is dus sprake van een kleine school. In 2006 en 2008 is het oordeel onvoldoende. Het oordeel wordt dus bepaald op basis van een gewogen gemiddelde over vijf jaar.

Het gewogen toetsgemiddelde is:

$$(4 \times 61 + 6 \times 66,4 + 8 \times 64,0 + 11 \times 67,2 + 4 \times 66,9) : (4 + 6 + 8 + 11 + 4) = 2161,2 : 33 = 65,5.$$

De gewogen ondergrens is:

$$(4 \times 65 + 6 \times 65 + 8 \times 65 + 11 \times 67 + 4 \times 68) : (4 + 6 + 8 + 11 + 4) = 2179 : 33 = 66,0.$$

Het oordeel is onvoldoende, omdat het gewogen toetsgemiddelde onder de gewogen ondergrens ligt.

2.1.5 Leerlingvolgsystemen

In deze paragrafen wordt aan de hand van voorbeelden weergegeven hoe de eindresultaten op een kleine school beoordeeld worden aan de hand van toetsen uit het Cito en de DLE-toetsen van Boom test uitgevers en de begrijpend lezen

toets van Aarnoutse. Ook nu wordt het oordeel gebaseerd op de toetsen voor begrijpend lezen en rekenen en wiskunde van groep 8.

Als de zes toetsen (3 x BL en 3 x RW) van de afgelopen drie jaar allemaal voldoende zijn is het oordeel voldoende. Als dit niet het geval is, worden de toetsen voor begrijpend lezen en rekenen en wiskunde van vijf jaar bekeken.

Als de benodigde gegevens over vijf jaar niet beschikbaar zijn kunnen eventueel de resultaten van de huidige groep 7 in het onderzoek meegenomen worden.

Beslisregel eindresultaten kleine school met lvs	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	De eindresultaten voor BL en RW liggen:
Voldoende ('3')	<ul style="list-style-type: none"> de laatste drie jaar voor alle toetsen BL en RW op of boven de norm. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> voor ten minste drie van de vijf BL én drie van de vijf RW toetsen op of boven de norm in de afgelopen vijf jaar.
Onvoldoende ('2')	<ul style="list-style-type: none"> voor minder dan drie van de vijf BL en/of drie van de vijf RW toetsen op of boven de norm in de afgelopen vijf jaar.

Rekenvoorbeeld (Cito lvs):

Jaar	Aantal leerlingen	Gemiddelde score BL	Gemiddelde score RW	Schoolgroep	Norm BL	Norm RW
2005	2	51,2 (+)	108,7 (-)	2	48	112
2006	6	53,1 (+)	109,1 (-)	2	48	112
2007	3	45,7 (-)	115,4 (+)	2	48	112
2008	6	57,0 (+)	112,3 (-)	1	55	116
2009	8	48,1 (-)	115,0 (+)	2	52	109

De normen behorend bij de jaren 2005 tot en met 2008 zijn de oude normen (zie Deel D), die worden toegepast op alle schooljaren voor 2008-2009. De afgelopen drie jaar zaten er 17 leerlingen in groep 8, er is dus sprake van een kleine school. De laatste drie jaar waren niet beide toetsen voldoende. Drie van de vijf BL toetsen zijn voldoende, echter slechts twee van de vijf RW toetsen zijn voldoende. Dus is het oordeel onvoldoende.

Onevenwichtige groepsgrootte

Bij de beoordeling van de eindresultaten van een kleine school kan het voorkomen dat de bovengenoemde norm geen overtuigend oordeel oplevert, bijvoorbeeld omdat het aantal leerlingen in de verschillende groepen erg onevenwichtig verdeeld is. Indien mogelijk bepaalt de inspectie dan de gewogen gemiddelden voor RW en BL van de afgelopen vijf jaar. Om het gemiddelde van deze vaardigheidsniveaus te kunnen nemen, is het noodzakelijk dat de verschillende toetsen dezelfde toetsversie betreffen. De vaardigheidsscores van deze versies mogen niet door elkaar worden gebruikt, omdat deze anders geschaald zijn.

Als de gewogen gemiddelden van begrijpend lezen én rekenen en wiskunde op of boven de gewogen gemiddelden van de ondergrenzen liggen, is het oordeel voldoende.

Als er sprake is van verschillende toetsversies moet het oordeel op basis van het percentage uitvallers (D- en E-scores) worden bepaald (zie onderstaande rekenvoorbeeld DLE-toetsen).

Beslisregel eindresultaten kleine school met lvs (onevenwichtige groepen)	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	
	Het gewogen gemiddelde voor BL en RW over de afgelopen vijf jaar ligt:
Voldoende ('3')	<ul style="list-style-type: none"> op of boven het gewogen gemiddelde van de norm.
Onvoldoende ('2')	<ul style="list-style-type: none"> onder het gewogen gemiddelde van de norm.

De normen die in de voorbeelden worden gebruikt, zijn te vinden in Deel B van deze notitie.

Rekenvoorbeeld van het beoordelen op basis van gewogen gemiddelden (DLE-toetsen):

Jaar	Aantal leerlingen	Aantal uitvallers RW	% Uitval RW	Aantal uitvallers BL	% Uitval BL	School-groep	Norm % uitvallers RW en BL
2005	2	1	50% (-)	1	50% (-)	2	30%
2006	6	0	0% (+)	0	0% (+)	2	30%
2007	3	1	33,3% (-)	0	0% (+)	2	30%
2008	6	2	33,3% (-)	0	0% (+)	1	25%
2009	8	2	25% (+)	0	0% (+)	2	30%
Totaal	25	6	24 %	1	4 %		%

De afgelopen drie jaar zaten er 17 leerlingen in groep 8, er is dus sprake van een kleine school. De laatste drie jaar waren niet beide toetsen voldoende. Bovendien zijn minder dan drie van de vijf toetsen RW voldoende dus is het oordeel onvoldoende.

Het totaal percentage uitvallers RW is: $(6:25) \times 100 = 24\%$.

Het totaal percentage uitvallers BL is: $(1:25) \times 100 = 4\%$.

De gewogen norm voor BL en RW is:
 $(2 \times 30 + 6 \times 30 + 3 \times 30 + 6 \times 25 + 8 \times 30) : (2 + 6 + 3 + 6 + 8) = 720 : 25 = 28,8\%$.

Het oordeel voor RW is voldoende, omdat het percentage uitval onder de gewogen norm ligt.

Het oordeel voor BL is voldoende, omdat het percentage uitval onder de gewogen norm ligt.

Het oordeel is voldoende, omdat zowel RW als BL voldoende zijn. Dit wijkt af van het eerste oordeel. De groepsgrootte wisselt echter behoorlijk, een oordeel op basis van een gewogen gemiddelde is in dit geval meer betrouwbaar.

2.1.6 Scholen die de eindresultaten op wisselende wijze verantwoorden

Het komt voor dat scholen zich over de jaren met verschillende toetsen verantwoorden over hun eindresultaten. Dit compliceert de beoordeling bij kleine scholen aanzienlijk, aangezien deze normaliter wordt gebaseerd op een gewogen gemiddelde over vijf jaar.

De inspectie hanteert bij de beoordeling in deze gevallen de volgende norm:

Beslisregel eindresultaten kleine school met wisselende wijze van verantwoording	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	
	Het aantal leerlingen de afgelopen vijf jaar met voldoende eindresultaten is:
Voldoende ('3')	<ul style="list-style-type: none"> • 66% of meer.
Onvoldoende ('2')	<ul style="list-style-type: none"> • minder dan 66 procent.

In dit geval gaat de inspectie dus voor alle individuele leerlingen die de afgelopen vijf jaar zijn uitgestroomd, na of zij voldoende eindresultaten hadden. De tabellen uit Deel B worden gebruikt bij de beoordeling van de individuele resultaten. Vervolgens wordt nagegaan welke percentage van het totaal aantal leerlingen een voldoende eindresultaat had. Als dit 66 procent of meer was, is het oordeel voldoende.

2.2 Beoordeling tussenresultaten kleine scholen

Bij de beoordeling van de tussenresultaten wordt een school als klein beschouwd als er minder dan 30 leerlingen in totaal in de groepen 3, 4 en 6 zitten.

Bij de beoordeling van de tussenresultaten worden de volgende toetsen beschouwd:

- Technisch Lezen (TL) in groep 3 en 4;
- Rekenen en Wiskunde (RW) in groep 4, 5 en 6;
- Begrijpend Lezen (BL) in groep 5 en 6.

De inspecteur kan besluiten ook de resultaten op technisch lezen van groep 5 en begrijpend lezen van groep 7 toe te voegen, om het beeld duidelijker te krijgen.

Beslisregel tussenresultaten kleine school	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 13.1	
	De resultaten op de beoordeelde tussentoetsen liggen voor:
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> meer dan de helft van de toetsen op of boven de norm.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> minder dan de helft van de toetsen op of boven de norm.

Onevenwichtige groeps grootte

Bij de beoordeling van de tussenresultaten van een kleine school kan het voorkomen dat de bovengenoemde normen geen overtuigend oordeel opleveren, omdat het aantal leerlingen in de verschillende groepen erg onevenwichtig verdeeld is. In dat geval hanteert de inspectie de volgende werkwijze, waarbij per vakgebied (TL, RW en BL) een oordeel wordt bepaald door de scores van de verschillende groepen samen te nemen. Als twee van de drie toetsen voldoende zijn, is het oordeel over de tussenresultaten voldoende.

Beslisregel tussenresultaten kleine school met onevenwichtige groepen	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 13.1	
	Het totale percentage uitvallers voor twee of drie van de drie vakgebieden (TL, RW, BL) ligt:
Voldoende ('3')	<ul style="list-style-type: none"> op of onder 25 procent (als <15% gewogen leerlingen) <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> op of onder 30 procent (als \geq 15% gewogen leerlingen);
Onvoldoende ('2')	<ul style="list-style-type: none"> boven 25 procent (als <15% gewogen leerlingen) <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> boven 30 procent (als \geq 15% gewogen leerlingen).

Rekenvoorbeeld Cito leerlingvolgsysteem:

In de betreffende groepen zitten minder dan 15 procent gewogen leerlingen. De ondergrenzen van 25% worden dus gehanteerd. Het totaal aantal leerlingen in de groepen 3, 4 en 6 is 13, er is dus sprake van een kleine school, daarom worden de resultaten van groep 5 bij de beoordeling betrokken.

Toets	Groep	Aantal leerlingen	Aantal D- en E-scores	% Uitval
Technisch Lezen DMT	3 (kaart 2)	1	0	0% (+)
	4 (kaart 3)	6	3	50% (-)
Totaal TL		7	3	42,8%
Rekenen en wiskunde	4	6	2	33,3% (-)
	5	2	0	0% (+)
	6	6	1	16,7% (+)
Totaal RW		14	3	21,4%
Begrijpend lezen	5	2	0	0% (+)
	6	6	3	50% (-)
Totaal BL		8	3	37,5%

Als de zeven toetsen afzonderlijk worden beoordeeld, zijn er vier voldoende (uitgaande van de percentages uitval): TL3, RW5, RW6, BL5. Dit zou een positief oordeel betekenen. De voldoende oordelen betreffen echter de kleinste groepen met slechts 1 of 2 leerlingen. Omdat er van onevenwichtig verdeelde groepen sprake is, wordt de alternatieve beoordelingswijze uitgevoerd.

Het totaal aantal uitvallers voor de DMT is 3, dat is dan 42,8 procent $((3:7) \times 100)$ van de 7 leerlingen. De overige percentages uitvallers worden op dezelfde wijze uitgerekend.

De tabel laat zien dat voor technisch en begrijpend lezen het percentage uitvallers boven 25 procent ligt. Voor rekenen en wiskunde is dit niet het geval. Het oordeel voor technisch en begrijpend lezen is dan ook onvoldoende en voor rekenen en wiskunde voldoende. Dit betekent dat de tussenresultaten onvoldoende zijn.

3 RICHTLIJNEN VOOR EVENTUELE HERBEREKENINGEN

De inspectie veronderstelt bij de beoordeling van eind- en tussenresultaten dat alle leerlingen deelnemen aan de toets. Als leerlingen niet deelnemen, worden deze in principe als 'uitvallers' op de toets beschouwd. Let op: bij leerlingvolgsysteemoetsen kunnen leerlingen op het groepsoverzicht ontbreken, omdat ze op een hoger of lager niveau zijn getoetst.

In dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op bijzondere omstandigheden en geoorloofde redenen om toetsresultaten buiten beschouwing te laten bij de beoordeling van de leerresultaten van een school. Ook wordt aangegeven hoe de inspectie handelt als leerlingen ten onrechte niet aan een toets hebben deelgenomen. Verder wordt aan de hand van voorbeelden voor de verschillende toetsen geïllustreerd hoe herberekeningen worden uitgevoerd.

3.1 Mogelijke argumenten voor herberekeningen

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens een aantal mogelijke redenen om toetsresultaten van leerlingen buiten beschouwing te laten aan de orde gesteld:

- Leerlingen die uitstromen naar het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) of praktijkonderwijs;
- Leerlingen met een Igf-, SO- of SBO-indicatie;
- Leerlingen die uitstromen naar het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO);

- Leerlingen die kort in Nederland verblijven én het Nederlands minder goed beheersen;
- Leerlingen die recent zijn ingestroomd op de school;
- Leerlingen die een toets op een hoger of lager niveau maken of de toets in het geheel niet maken.

In de paragrafen 3.1.1 tot en met 3.1.6 wordt exact beschreven wanneer de resultaten van leerlingen buiten de beoordeling mogen worden gehouden. In paragrafen 3.2.1 tot en met 3.2.5 staan voorbeelden van herberekeningen voor de verschillende toetsen.

3.1.1 Leerlingen die uitstromen naar VSO en PrO

Leerlingen met een indicatie voor het voortgezet speciaal onderwijs VSO of praktijkonderwijs PrO houdt de inspectie buiten de beoordeling van de eindresultaten. Dit doet zij ook als deze leerlingen de indicatie hebben, maar hier in de praktijk niet daadwerkelijk naar uitstromen.

Als leerlingen met een VSO- of PrO-indicatie wel hebben deelgenomen aan de toets, herberekent de inspectie het schoolgemiddelde, waarbij de resultaten van deze leerlingen buiten beschouwing worden gelaten.

Bij leerlingen die het VSO dan wel het PrO gaan volgen, bestaan er ernstige, blijvende belemmeringen in de intelligentie en/of gedrag, die tot leerachterstanden geleid hebben. De inspectie beoordeelt of deze leerlingen zich naar verwachting ontwikkelen aan de hand van indicator 13.2.

3.1.2 Leerlingen die uitstromen naar het LWOO

Sinds augustus 2007 corrigeert de inspectie de eindresultaten in principe niet meer voor leerlingen die naar het LWOO uitstromen. De reden hiervoor is dat in de normering van de toetsen de LWOO-leerlingen zijn inbegrepen. Door te corrigeren ontstaat er een gunstiger beeld dan in werkelijkheid het geval is.

Scholen gaan op drie verschillende manieren om met leerlingen die mogelijk naar het LWOO uitstromen:

1. de leerlingen worden op dezelfde wijze getoetst als de overige leerlingen;
2. de leerlingen maken de Niveautoets van het Cito of doen het Drempelonderzoek 678;
3. de leerlingen worden niet getoetst.

In de eerste twee gevallen bepaalt de inspectie het oordeel op haar reguliere wijze, zoals beschreven in Deel B van deze notitie. In het laatste geval, als leerlingen niet getoetst worden, kent de inspectie in principe een fictieve score toe (517 bij Cito Eindtoets, 37 bij Drempelonderzoek 678) aan de leerlingen die niet hebben deelgenomen aan de toets (zie voorbeelden paragraaf 3.2).

Het komt voor dat scholen (een deel van) deze leerlingen uitsluiten van de toets, omdat zij bijvoorbeeld verwachten dat de werkelijke Cito-score van deze leerlingen lager zal zijn dan 517. Als de inspecteur vermoedt dat dit bewust gebeurt en een relevante factor is, kan deze overwegen de eindresultaten niet of als onvoldoende te beoordelen; dit eventueel na overleg met de contactpersoon opbrengsten.

Het komt ook voor dat leerlingen niet zijn getoetst en het niet mogelijk is een fictieve score toe te kennen voor deze leerlingen, omdat de school de Cito Eindtoets niet afneemt en ook het Drempelonderzoek 678 niet uitvoert. In deze gevallen gaat de inspectie allereerst na of het aantal LWOO-geïndiceerde leerlingen groter is dan het in de onderstaande tabel vermelde verwachte aantal.

Tabel 27. Verwacht aantal LWOO-indicaties

% gewogen leerlingen in groep 8	Aantal leerlingen in groep 8	Aantal verwachte LWOO-indicaties in groep 8
0-50	Minder dan 10	1
	10 of meer	2
51-100	Minder dan 10	1
	10-14	2
	15-19	3
	20-24	4
	etc,	etc

Als dit aantal kleiner of gelijk is aan het verwachte aantal dan beoordeelt de inspectie de eindresultaten op basis van de beschikbare gegevens en laat zij de niet deelnemende leerlingen hierbij buiten beschouwing. Is echter het werkelijke aantal groter dan het verwachte aantal dan wordt van de school verwacht dat zij zich hierover kan verantwoorden. Dit betekent dat de school dan moet aantonen dat de betreffende leerlingen zich naar verwachting hebben ontwikkeld volgens de eisen gesteld voor indicator 13.2 (zie Deel B). Als de verantwoording van de school onvoldoende is kan de inspectie besluiten de eindresultaten niet of als onvoldoende te beoordelen; dit eventueel in overleg met de contactpersoon opbrengsten.

In uitzonderlijke gevallen is het mogelijk dat de inspectie de resultaten van LWOO-leerlingen uitsluit van de beoordeling; hiervoor moet de school aantonen dat de achterstanden bij deze leerlingen niet zijn veroorzaakt door het onderwijs. Bovendien moet de school aantonen dat de betreffende leerlingen zich naar verwachting hebben ontwikkeld volgens de eisen gesteld voor indicator 13.2 (zie Deel B).

3.1.3 Leerlingen met Igf-, SO- of SBO-indicatie

In uitzonderlijke gevallen laat de inspectie de resultaten van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften buiten beschouwing bij de beoordeling van de eind- en tussenresultaten. Hiervoor gelden echter strikte voorwaarden.

Leerlinggebonden financiering en Weer Samen naar School hebben tot gevolg dat steeds meer leerlingen, die vroeger naar het speciaal onderwijs of het speciaal basisonderwijs gingen, nu een reguliere basisschool bezoeken. In de Igf-regeling is een verscheidenheid aan handicaps opgenomen. Voor een deel van die handicaps geldt dat de belemmeringen grote effecten hebben op het niveau van de leerprestaties. Voor een ander deel geldt dat leerlingen in beginsel naar alle vormen van voortgezet onderwijs zouden kunnen uitstromen. Het is dus van belang om inzicht te hebben in de mate waarin de handicap van invloed is op het leren.

Om de resultaten van een leerling buiten beschouwing te laten, geldt dat voor de betreffende leerling moet worden voldaan aan de voorwaarden voor een positieve beoordeling van indicator 13.2 (zie voor details Deel B).

Dit betekent niet dat indicator 13.2 voldoende hoeft te zijn beoordeeld. Het kan voorkomen dat alleen voor deze leerling aan de eisen van indicator 13.2 wordt

voldaan. Het omgekeerde is ook mogelijk: indicator 13.2 is voldoende, maar niet voor de betreffende leerling. In dat geval worden de resultaten van deze leerling wel meegenomen bij de beoordeling.

3.1.4 Leerlingen die kort in Nederland verblijven en het Nederlands minder goed beheersen

Bij de beoordeling van de eind- en tussenresultaten mogen de resultaten van leerlingen die sinds kort in Nederland verblijven **én** het Nederlands onvoldoende beheersen in sommige gevallen buiten beschouwing worden gelaten. De richtlijn is dat de leerlingen aan het begin van het schooljaar korter dan vier jaar in Nederland verblijven **én** om die reden het Nederlands minder goed beheersen.

De resultaten van leerlingen die al langer in Nederland verblijven en het Nederlands nog steeds onvoldoende beheersen, worden wel bij de beoordeling van de toetsen betrokken. Dit geldt ook voor de resultaten van leerlingen die korter in Nederland verblijven, maar het Nederlands wel goed beheersen.

Als leerlingen **ten onrechte** niet hebben deelgenomen aan de toets, voegt de inspectie een fictieve score voor deze leerling aan het groepsgemiddelde toe bij de beoordeling van de eindresultaten (zie voorbeelden in paragraaf 3.2).

3.1.5 Leerlingen die recent zijn ingestroomd

De resultaten van leerlingen die nog maar zeer kort op school zitten, zijn niet het resultaat van het onderwijs op deze school. Daarom kan de inspectie besluiten de resultaten van deze leerlingen buiten beschouwing laten. Veelal gebeurt dit op initiatief van de school, die aangeeft dat één of meerdere (zorg)leerlingen vanuit een andere school zijn ingestroomd.

De inspectie kan bij de beoordeling van de resultaten aan het eind van de schoolperiode de resultaten van leerlingen buiten beschouwing laten die in groep 7 of 8 zijn ingestroomd. Als de inspectie dit doet, corrigeert zij overigens voor alle leerlingen die dit betreft en niet alleen voor de zwakst scorende leerlingen.

Bij de beoordeling van de leerresultaten gedurende de schoolperiode wordt een soortgelijke redenering gevolgd, waarbij leerlingen die korter dan een jaar aan de school verbonden zijn mogen worden uitgesloten van de beoordeling. Overigens geldt hierbij ook het principe dat dan alle leerlingen die recent zijn ingestroomd buiten de berekening van het groepsgemiddelde moeten worden gelaten.

3.1.6 Leerlingen die toetsen op een ander niveau of geheel niet maken

Leerlingen nemen niet altijd aan de toets uit het leerlingvolgsysteem deel die de rest van de groep maakt. Sommige leerlingen maken een toets op een hoger of lager niveau (ander leerjaar of afnamemoment). Het komt ook voor dat leerlingen in het geheel geen toets maken. De meest voorkomende reden is dat zij de reguliere leerstof niet of deels volgen: dit zijn vaak leerlingen met een eigen leerlijn of een handelingsplan.

Als leerlingen een toets op een ander niveau hebben gemaakt, voert de inspectie een herberekening uit zoals beschreven in paragraaf 3.2.5 (Cito leerlingvolgsysteem) en 3.2.6 (DLE-toetsen). Als leerlingen niet zijn getoetst, beschouwt de inspectie ze als leerlingen die onder de norm presteren.

3.2 Werkwijzen bij herberekening

3.2.1 Herberekenen bij Cito Eindtoets

De wijze van herberekenen van het groepsgemiddelde voor de Cito Eindtoets is identiek voor beoordelingen op basis van de GLG en het Schoolrapport B.

Leerling uit groepsgemiddelde verwijderen

Een leerling wordt uit het groepsgemiddelde verwijderd door eerst het groepsgemiddelde te vermenigvuldigen met het aantal deelnemers aan de toets. Vervolgens wordt hier de Eindtoetsscore van de leerling die verwijderd moet worden vanaf getrokken. Daarna wordt het totaal gedeeld door één leerling minder. De gecorrigeerde score wordt vergeleken met de ondergrens behorend bij de betreffende schoolgroep (zie Deel B van de notitie voor de tabel met de ondergrenzen).

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Jaar	Aantal leerlingen	Gemiddelde GLG-score	Score van te verwijderen leerling	Ondergrens
2008	12	531	504	533,7

Aan de Eindtoets hebben 12 leerlingen deelgenomen, waarvan er één naar het praktijkonderwijs uitstroomt. Het resultaat van deze leerling (score 504) wordt buiten beschouwing gelaten.

Het gecorrigeerde groepsgemiddelde (exclusief de uit te sluiten leerling) is:
 $(12 \times 531) - 504 : (12 - 1) = 5868 : 11 = 533,5$.

De corrigeerde score ligt onder de ondergrens, het oordeel blijft dus onvoldoende.

Leerling aan groepsgemiddelde toevoegen

Als een leerling ten onrechte niet aan de toets heeft deelgenomen, wordt voor deze leerling de score 517 toegevoegd (bijvoorbeeld LWOO-leerlingen), waarna het groepsgemiddelde opnieuw wordt berekend (zie Deel B van de notitie voor de tabel met de ondergrenzen).

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Jaar	Aantal leerlingen	Gemiddelde groepsscore	Toe te voegen scores voor 2 leerlingen	Schoolgroep	Ondergrens
2008	17	535,1	517, 517	2	534,5

Het gecorrigeerde groepsgemiddelde (inclusief de toe te voegen leerlingen) is:
 $((17 \times 535,1) + 517 + 517) : (17+2) = 10130,7 : 19 = 533,2$.

De corrigeerde score ligt onder de ondergrens, het oordeel is dus onvoldoende.

3.2.2 Herberekenen bij Schooleindonderzoek

Bij het Schooleindonderzoek heeft herberekenen door het uitsluiten van zorgleerlingen geen tot weinig effect. Zowel de schoolvorderingen- als intelligentiescore zullen namelijk voor deze leerlingen laag zijn. Het groepsgemiddelde is gebaseerd op de verschillen tussen beide scores: het is dus aannemelijk dat het effect op de gemiddelde verschilscore van schoolvorderingen en intelligentie minimaal is.

Leerling uit groepsgemiddelde verwijderen

Om de resultaten van een leerling te verwijderen, worden eerst de gemiddelde schoolvorderingen en het gemiddelde IQ van de leerlingen die wel beoordeeld moeten worden, berekend. Vervolgens wordt de nieuwe z-score berekend aan de hand van de volgende formule:

$$z\text{-score} = \frac{SV - (IQ+a)}{s}$$

In deze formule zijn de waarden **a** en **s** nodig. Deze staan op het totaaloverzicht voor de school.

Voorbeeld:

Van de 36 deelnemende leerlingen moeten de scores van twee kort in Nederland verblijvende allochtone leerlingen niet meetellen in de eindresultaten.

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Jaar	Aantal leerlingen	Gemiddelde Schoolvorderingen	School-gemiddelde Intelligentie	Schoolvorderingen scores van uit te sluiten leerlingen	IQ-scores van uit te sluiten leerlingen (NIO-score)	a	s
2009	36	92,7	95,1	70, 65	88, 90	-2,32	3,46

Het gecorrigeerde gemiddelde van de schoolvorderingen (exclusief de uit te sluiten leerlingen) is:

$$SV = ((36 \times 92,7) - 70 - 65) : (36-2) = 3202,2 : 34 = 94,2$$

Het gecorrigeerde gemiddelde van de intelligentie (exclusief de uit te sluiten leerlingen) is :

$$IQ = ((36 \times 95,1) - 88 - 90) : (36-2) = 3245,6 : 34 = 95,5$$

De gecorrigeerde z-score is:

$$(SV - (IQ + a)) : s = (94,2 - (95,5 + -2,32)) : 3,46 = 0,30$$

De corrigeerde z-score ligt boven de ondergrens van -0,5, het oordeel is dus voldoende.

Leerling aan groepsgemiddelde toevoegen

Als een school het Schooleindonderzoek afneemt, ligt het voor de hand dat alle leerlingen deelnemen. Er bestaat geen toe te wijzen toetsscore voor ten onrechte nietaan het Schooleindonderzoek deelnemende leerlingen (bijvoorbeeld LWOO-leerlingen, zie in dit geval paragraaf 3.1.3). Als leerlingen niet hebben deelgenomen, kan de inspectie de leerlingvolgsysteemresultaten van deze leerlingen voor begrip lezen en rekenen en wiskunde bij het oordeel betrekken. Afhankelijk van het aantal leerlingen dat niet heeft deelgenomen, hun resultaten op de leerlingvolgsysteemtoetsen en de z-score van de overige leerlingen, bepaalt de inspectie het oordeel. In geval van sterke twijfel over een voldoende of onvoldoende oordeel kan het oordeel "niet te beoordelen" gegeven worden. Ook kan de inspecteur in overleg met de contactpersoon opbrengsten het uiteindelijke oordeel bepalen.

3.2.3 Herberekenen bij Drempelonderzoek 678 Kapinga

Leerling uit groepsgemiddelde verwijderen

Een leerling wordt uit het groepsgemiddelde verwijderd door eerst het groepsgemiddelde te vermenigvuldigen met het aantal deelnemers aan de toets. Trek hier vervolgens de score van de leerling die verwijderd moet worden af en deel het totaal door één leerling minder. Vergelijk daarna de gecorrigeerde score met de ondergrens behorend bij de betreffende schoolgroep (zie Deel B van de notitie voor de tabel met de ondergrenzen).

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Jaar	Aantal leerlingen	Gemiddelde groepsscore	Score van te verwijderen leerling	Schoolgroep	Norm
2009	25	52,0	19	1	53,1

Het gecorrigeerde groepsgemiddelde (exclusief de te verwijderen leerling) is:
 $((25 \times 52,0) - 19) : (25 - 1) = 1281 : 24 = 53,4$.

De corrigeerde score ligt boven de ondergrens, het oordeel is dus voldoende.

Leerling aan groepsgemiddelde toevoegen

Gezien de aard van het Drempelonderzoek 678⁸ is het minder waarschijnlijk dat de school leerlingen uitsluit van deelname. Als er toch sprake is van niet deelnemen aan de toets (bijvoorbeeld LWOO-leerlingen), dan kan voor een beoordeling op grond van het Drempelonderzoek 678 de score 37 gebruikt worden, die volgens de conversietabel correspondeert met de standardscore van 517 die voor dit doel bij de Cito Eindtoets wordt gebruikt.

⁸ Het Drempelonderzoek 678 is één van de toetsen die de Regionale Verwijzings Commissie Voortgezet Onderwijs geschikt acht om te gebruiken bij het aanleveren van gegevens over leerlingen bij de aanvraag voor zorg binnen leerwegondersteuning of praktijkonderwijs.

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Jaar	Aantal leerlingen	Gemiddelde groepsscore	Toe te voegen score	Schoolgroep	Norm
2009	15	52,0	38	2	51,8

Het gecorrigeerde groepsgemiddelde (inclusief de toe te voegen leerling) is:
 $((15 \times 52,0) + 38) : (15 + 1) = 818 : 16 = 51,1$.

De corrigeerde score ligt onder de ondergrens, het oordeel is dus onvoldoende.

3.2.4 Herberekenen bij Cito Entreetoets

Leerling uit groepsgemiddelde verwijderen

Om een leerling uit het groepsgemiddelde te verwijderen wordt eerst het groepsgemiddelde vermenigvuldigd met het aantal deelnemers aan de toets. Vervolgens wordt hier het percentage goed van de leerling die verwijderd moet worden, afgetrokken. Daarna wordt het totaal door één leerling minder gedeeld. Dit gecorrigeerde percentage wordt vergeleken met de ondergrens voor het percentage goed behorend bij de betreffende schoolgroep (zie Deel B van de notitie voor de tabel met ondergrenzen).

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Jaar	Aantal leerlingen	Gemiddeld % goed	% goed voor te verwijderen leerling	Schoolgroep	Norm % goed
2009	15	64	40	2	65

Het gecorrigeerde groepsgemiddelde (exclusief de te verwijderen leerling) is:
 $((15 \times 64) - 40) : (15 - 1) = 920 : 14 = 65,7$.

Het corrigeerde percentage ligt boven de ondergrens, het oordeel is dus voldoende.

Leerling aan groepsgemiddelde toevoegen

Als de school haar eindresultaten verantwoordt aan de hand van de Entreetoets, ligt het voor de hand dat alle leerlingen deelnemen. Er bestaat geen toe te wijzen toetsscore voor ten onrechte niet deelnemende leerlingen aan de Entreetoets, bijvoorbeeld potentiële LWOO-leerlingen (zie in dit geval paragraaf 3.1.3). Als leerlingen niet hebben deelgenomen kan de inspectie de leerlingvolgsysteemresultaten van deze leerlingen voor begrijpend lezen en rekenen en wiskunde bij het oordeel betrekken. Afhankelijk van het aantal leerlingen dat niet heeft deelgenomen, hun resultaten op de leerlingvolgsysteemoetsen en het gemiddelde percentage goed op de Entreetoets van de overige leerlingen, bepaalt de inspectie het oordeel. In geval van sterke twijfel over een voldoende of onvoldoende oordeel kan het oordeel "niet te beoordelen" gegeven worden. Ook kan de inspecteur in overleg met de contactpersoon opbrengsten het uiteindelijke oordeel bepalen.

3.2.5 Herberekenen bij Cito leerlingvolgsysteem

Leerling uit groepsgemiddelde verwijderen

Om een leerling uit het groepsgemiddelde te verwijderen, wordt eerst het groepsgemiddelde vermenigvuldigd met het aantal deelnemers aan de toets. Vervolgens wordt hier de score van de leerling die verwijderd moet worden van afgetrokken. Daarna wordt het totaal door één leerling minder gedeeld. Deze gecorrigeerde score wordt vergeleken met de ondergrens behorend bij de betreffende schoolgroep. Zie Deel B van de notitie voor de tabel met ondergrenzen.

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Groep	Aantal leerlingen	Groepsgemiddelde DMT M4 kaart3	Scores van te verwijderen leerlingen	Norm
4	18	34	19, 17	37

Het gecorrigeerde groepsgemiddelde (exclusief de te verwijderen leerlingen) is:
 $((18 \times 34) - 19 - 17) : (18 - 2) = 576 : 16 = 36$.

De corrigeerde score ligt onder de ondergrens, het oordeel is dus onvoldoende.

Leerling aan groepsgemiddelde toevoegen

Twee mogelijkheden worden onderscheiden:

1. De leerling heeft een toets op een ander niveau gemaakt. Toetsing op een lager of hoger niveau heeft geen invloed op de vaardigheidsscore van een leerling.

Om het gemiddelde van deze vaardigheidsniveaus te kunnen nemen, is het noodzakelijk dat de verschillende toetsen dezelfde toetsversie betreffen. De vaardigheidsscores van de verschillende versies mogen niet door elkaar worden gebruikt, omdat deze anders geschaald zijn. In dat geval moet het oordeel op basis van het percentage leerlingen met een D- of E-score worden bepaald.

In de regel zijn leerlingen die op een lager niveau of geheel niet worden getoetst als D/E-scoorders aan te merken. Hierbij geldt dat maximaal 25 procent van de leerlingen een score op D of E-niveau mag hebben als er minder dan 15 procent gewogen leerlingen zijn. Bij 15 procent of meer leerlingen met een leerlinggewicht ligt deze norm op 30 procent.

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Groep	Aantal leerlingen getoetst met RW M6	Groepsgemiddelde RW2002 M6	Scores van toe te voegen leerlingen (getoetst met RW 2002 M5)	Norm
6	16	96	78, 70	88

Groep 6 bestaat uit 18 leerlingen met minder dan 15% gewogen leerlingen, waarvan er twee de M5 toets voor rekenen en wiskunde hebben gemaakt.

Zonder deze leerlingen erbij te betrekken is het oordeel voldoende, want het groepsgemiddelde is hoger dan de ondergrens.

Het gecorrigeerde groepsgemiddelde (inclusief de toe te voegen leerlingen) is:
 $((16 \times 96) + 78 + 70) : (16 + 2) = 1684 : 18 = 93.6$.

De corrigeerde score ligt boven de ondergrens, het oordeel blijft dus voldoende.

2. De leerling is in het geheel niet getoetst.
Er bestaat geen toe te wijzen toetsscore voor ten onrechte niet deelnemende leerlingen aan leerlingvolgsysteemtoetsen, bijvoorbeeld LWOO-leerlingen (zie in dit geval paragraaf 3.1.3). In de regel zijn leerlingen die in het geheel niet worden getoetst als D/E-scoorders aan te merken, tenzij de school kan aantonen dat dit niet voor deze leerlingen geldt.

Voorbeeld:

Groep 6 bestaat uit 19 leerlingen waarvan minder dan 15 procent met een leerlinggewicht. Twee leerlingen zijn niet getoetst, zie onderstaande tabel.

Groep	Aantal leerlingen getoetst met RW M6	Aantal D/E scores	% D/E leerlingen	Aantal niet deelnemers	Norm % D/E
6	17	2	12%	2	25%

De correctie kan hier alleen aan de hand van het percentage D/E-scoorders plaatsvinden, aangezien er geen score bestaat die we aan de niet-deelnemers kunnen toekennen. Van de getoetste leerlingen hebben er twee een D- of E-score, dat is 12 procent. Zonder deze leerlingen erbij te betrekken, is het oordeel voldoende, want het percentage D/E-scoorders is lager dan de ondergrens van 25 procent.

Om bij de beoordeling de niet-deelnemende leerlingen toch mee te nemen worden ze beschouwd als D/E-scoorders.

Het gecorrigeerde percentage D/E-scoorders (inclusief de toe te voegen leerlingen) wordt als volgt berekend:

Gecorrigeerde aantal D/E-scoorders = 2+2.

Het gecorrigeerde percentage D/E-scoorders is dan: $4 : (17 + 2) \times 100 = 21$ procent.

Het corrigeerde percentage D/E-scoorders ligt onder de ondergrens van 25 procent, het oordeel blijft dus voldoende.

3.2.6 Herberekenen bij DLE-toetsen

Toetsresultaten worden bij DLE-toetsen aan de hand van het percentage uitvallers berekend. Herberekeningen worden dus ook aan de hand van het percentage uitvallers uitgevoerd.

Leerling uit groepsgemiddelde verwijderen

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Groep	Aantal leerlingen	Aantal uitvallers	% uitvallers TL	Aantal te verwijderen leerlingen	Norm % uitval
3	18	6	33,3%	2	25%

Het betreft een schoolpopulatie met minder dan 15 procent gewogen leerlingen, de ondergrens voor het percentage zwak presterende leerlingen is dus 25 procent. In groep 3 hebben 18 leerlingen de toets voor technisch lezen gemaakt; twee van deze leerlingen zijn net in Nederland (sinds een half jaar) en hoeven niet in de toetsbeoordeling te worden betrokken.

Het gecorrigeerde percentage uitvallers (exclusief de te verwijderen leerlingen) wordt als volgt berekend:

Het gecorrigeerde aantal uitvallers: $6 - 2 = 4$.

Het corrigeerde percentage uitvallers: $4 : (18 - 2) = 4 : 16 = 25$ procent

Het corrigeerde percentage uitvallers is gelijk aan de ondergrens, het oordeel is dus voldoende.

Leerling aan groepsgemiddelde toevoegen

Twee mogelijkheden worden onderscheiden:

1. De leerling heeft een toets op een ander niveau gemaakt. In dit geval kijkt de inspectie naar de DLE-score van de leerling en bepaalt zij de afwijking van de DL voor deze leerling. Vervolgens kan worden nagegaan of de leerling als uitvaller moet meetellen. Leerlingen die een toets op een lager niveau hebben gemaakt, zullen veelal als uitvaller kunnen worden aangemerkt. Vervolgens kan, indien nodig, het percentage uitvallers opnieuw worden berekend.

Voorbeeld:

Uitgaande van de gegevens in de onderstaande tabel:

Groep	Aantal leerlingen getoetst met RW	Aantal uitvallers	% uitvallers	Aantal toe te voegen leerlingen	Norm % uitval
6	16	3	19%	2	25%

Het betreft een schoolpopulatie met minder dan 15 procent gewogen leerlingen, de ondergrens voor het percentage zwak presterende leerlingen is dus 25 procent. In groep 6 hebben 16 leerlingen de toets van rekenen gemaakt, twee leerlingen hebben een toets op een lager niveau gemaakt en blijken na analyse van hun resultaat als uitvallers te moeten worden aangemerkt. Zonder deze leerlingen erbij te betrekken is het oordeel

voldoende, want het percentage uitvallers is lager dan de ondergrens. De resultaten van deze twee leerlingen worden als volgt meegenomen:

Het gecorrigeerde percentage uitvallers (inclusief de toe te voegen leerlingen) wordt als volgt berekend:

Het gecorrigeerde aantal uitvallers: $3 + 2 = 5$.

Het gecorrigeerde percentage uitvallers: $5 : (16 + 2) = 5 : 18 = 27,7$ procent

Het gecorrigeerde percentage uitvallers ligt boven de ondergrens, het oordeel is dus onvoldoende.

2. De leerling is in het geheel niet getoetst.
In de regel zijn leerlingen die in het geheel niet worden getoetst (bijvoorbeeld LWOO-leerlingen, zie in dit geval paragraaf 3.1.3) als uitvallers aan te merken, tenzij de school kan aantonen dat dit niet voor deze leerlingen geldt. De wijze van herberekening is identiek aan het voorgaande voorbeeld.

3.2.7 Herberekenen bij overige toetsen

Bij de beoordeling van de overige toetsen door de inspectie wordt net als bij de DLE-toetsen van Boom test uitgevers gekeken naar het percentage uitvallers. In deze gevallen kan de werkwijze beschreven in de vorige paragraaf worden toegepast.

4 AFWIJKEN VAN AFNAMEVOORSCHRIFTEN

Toetsresultaten zijn alleen betrouwbaar en valide als de toetsen zijn afgenomen volgens de voorschriften, zoals die in de toetshandleiding zijn beschreven. De inspectie veronderstelt dat scholen deze voorschriften kennen en naleven. Indien scholen hiervan afwijken, kan dit betekenen dat de inspectie de leerresultaten niet kan beoordelen.

Enkele voorbeelden van het afwijken van de voorschriften zijn:

- Toetsen op een ander afnamemoment afnemen, bijvoorbeeld een toets niet in januari maar in maart afnemen;
- Aanbieden van hulpmaterialen (bijvoorbeeld posters in de klas of een rekenmachine), die niet zijn toegestaan bij het maken van de toets;
- Voorlezen van (delen van) toetsen;
- Klassikaal (samen) maken van toetsen;
- Het door de leraar zodanig beantwoorden van vragen van leerlingen dat er sprake is van hulp bij de toetsafname;
- Afwijken van de voorgeschreven tijdsduur voor de toets.

Het komt voor dat bepaalde toetsen niet volgens de voorschriften worden afgenomen. Zo wordt vaak verondersteld dat toetsen mogen worden voorgelezen aan dyslectici. Dit is echter doorgaans niet het geval. Voorlezen is alleen toegestaan als dit expliciet in de toetshandleiding staat vermeld. Alleen in dat geval mag de school ervan uitgaan dat hier in de normering rekening mee is gehouden. In alle andere situaties is dat niet het geval. Een goed voorbeeld waar wel een uitzondering voor dyslectici is gemaakt is de Cito Eindtoets, waarbij geluidsondersteuning wordt geboden voor deze groep leerlingen.

Tijdens een onderzoek kan de inspectie gaan twifelen aan de juistheid van de afnamecondities. Bijvoorbeeld door opmerkingen van leerlingen of directie, of doordat bij de analyse blijkt dat sommige resultaten extreem en onverwacht zijn, of door de op de groepsoverzichten vermelde data. Ook komt het voor dat er signalen bij de inspectie over incorrecte toetsafnames zijn binnengekomen.

Twee overwegingen spelen bij de beoordeling van de resultaten een cruciale rol:

- Is te verwachten dat de toetsresultaten anders waren geweest als de afnamevoorschriften wel correct waren gevolgd? Zou dit een onvoldoende inspectieoordeel tot resultaat kunnen hebben gehad?
- Is er mogelijk doelbewust door de betrokkenen afgeweken van de afnamevoorschriften om betere resultaten te verkrijgen?

Als één of beide overwegingen van toepassing is of hier serieuze twijfels over bestaan, kan de inspectie besluiten de resultaten niet te beoordelen.

5 ADEQUATE OPBRENGSTGEGEVENS ONTBREKEN

Incidenteel komt het voor dat er onvoldoende adequate opbrengstgegevens beschikbaar zijn. Hierbij kan gedacht worden aan de volgende situaties:

- Nieuw opgerichte scholen, waardoor de leerlingenresultaten slechts in beperkte mate toe te schrijven zijn aan de onderwijskwaliteit van deze school.
- Scholen die om principiële redenen geen gebruik maken van methodeonafhankelijke, landelijk genormeerde toetsen. Dit betreft een zeer klein deel van de Nederlandse basisscholen.
- Scholen die slechts in zeer beperkte mate gebruik maken van methodeonafhankelijke, landelijk genormeerde toetsen (bijvoorbeeld alleen voor technisch lezen). Dit betreft eveneens een beperkt aantal scholen.
- Scholen die verouderde toetsen of toetsen van onvoldoende psychometrische kwaliteit gebruiken of toetsen die een te beperkt zicht geven op het vakgebied of leerstofdomein (bijvoorbeeld alleen een toets voor hoofdrekenen voor rekenen en wiskunde). Of scholen waar een deel van de toetsresultaten niet aanwezig zijn.
- Scholen die over minder dan drie jaar eindresultaten hebben.

5.1 Nieuw opgerichte scholen

Scholen die nieuw zijn beginnen vaak met een klein aantal leerlingen, dat veelal in de onderbouw verblijft. De eerste jaren dat de school bestaat, zullen in de midden- en bovenbouw vooral leerlingen de school bezoeken die eerst op andere scholen hebben gezeten. De resultaten van deze leerlingen kunnen dan ook niet direct toegeschreven worden aan de nieuwe school.

Desondanks beoordeelt de inspectie de eind- en tussenresultaten van deze scholen in eerste instantie volgens de reguliere werkwijze. Als blijkt dat de eindresultaten onvoldoende zijn, gaat de inspectie nader analyseren waardoor dit wordt veroorzaakt en wordt dezelfde werkwijze gevolgd als beschreven in paragraaf 3.1.5 voor leerlingen die recent op school zijn ingestroomd.

Beoordeling eindresultaten

Bij de beoordeling van de eindresultaten worden alleen de resultaten van de leerlingen beschouwd die vóór groep 7 op school zijn gekomen.

Beoordeling tussenresultaten

De beoordeling vindt plaats op basis van de resultaten van de leerlingen die ten minste één jaar aan de school verbonden zijn. De resultaten van alle leerlingen die korter dan een jaar op de school zitten, worden niet meegenomen in de beoordeling.

Bij een nieuwe school kan het voorkomen dat het soms om kleine leerlingenaantallen gaat als de niet te betrekken leerlingen buiten beschouwing worden gelaten. De inspectie past dan zo mogelijk de regels voor kleine scholen toe.

5.2 Niet toetsen vanwege principiële redenen

De inspectie neemt als standpunt in dat basisscholen zich op een betrouwbare en valide wijze dienen te verantwoorden over de leerresultaten van hun leerlingen. Dat betekent dat een basisschool zowel een inzichtelijke vorderingenregistratie en -beoordeling dient te hebben, aansluitend op het 'dagelijkse' onderwijsaanbod voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde, als adequate methodeonafhankelijke, landelijk genormeerde toetsgegevens van de vorderingen voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde.

Het gesprek met scholen met principiële tegenstanders van het gebruik van methodeonafhankelijke, landelijk genormeerde toetsen is van een andere aard dan het gesprek met scholen met onvoldoende toetsen of ondeugdelijke toetsen. Principiële tegenstanders zullen niet overtuigd kunnen worden, ook al omdat men een andere rol en invulling van het schooltoezicht voorstaat.

De consequentie van het ontbreken van adequate opbrengstgegevens is dat de inspectie deze niet kan beoordelen. Voor het toezicht op deze scholen is het van groot belang, dat de kwaliteitszorg en het onderwijsleerproces geen tekortkomingen vertonen. Vanuit de waarborgfunctie geredeneerd, concentreert de inspectie zich bij het ontbreken van opbrengstgegevens met name hierop.

Aangezien de eindresultaten op deze scholen niet te beoordelen zijn, ligt het voor de hand dat de inspectie de indicator 13.5, die betrekking heeft op het functioneren van leerlingen in het vervolgonderwijs (zie Deel B van de notitie) beoordeelt, om zo toch een indruk van de prestaties van de leerlingen te krijgen. Deze indruk is echter niet vervangend voor de beoordeling van eind- en tussenresultaten of de door de inspectie gehanteerde normering voor de bepaling van het toezichtarrangement.

5.3 Verouderde, onvoldoende of ondeugdelijke toetsen of te weinig beschikbare gegevens

Het gesprek met scholen, die verouderde, onvoldoende of ondeugdelijke instrumenten hanteren (zie ook Deel A van de notitie), is vooral gericht op het uitbreiden en verbeteren van het instrumentarium.

Of leerresultaten op deze scholen te beoordelen zijn, hangt af van het feit of er voldoende toetsgegevens beschikbaar zijn op basis waarvan de inspectie een oordeel kan vellen.

Beoordeling eindresultaten

Als een school slechts over één of twee jaren eindresultaten heeft, geen kleine school is en de resultaten eenduidig positief zijn, dan beoordeelt de inspectie de eindresultaten als voldoende.

Als er van minder dan drie jaar resultaten beschikbaar zijn en deze onvoldoende zijn, dan beoordeelt de inspectie deze niet. *Voor een onvoldoende oordeel is vereist dat er gegevens van ten minste drie jaar beschikbaar zijn.*

Als een school klein is en er geen resultaten van drie jaar beschikbaar zijn, dan beoordeelt de inspectie de eindresultaten op basis van gegevens over twee jaar mits het om 20 of meer leerlingen gaat. Is het schoolgemiddelde positief, dan is het oordeel voldoende. In de overige gevallen beoordeelt de inspectie de eindresultaten niet.

Beoordeling tussenresultaten

Als een school niet klein is en er voor minimaal drie van de vijf te beoordelen tussentoetsen gegevens aanwezig zijn, kunnen de tussenresultaten soms toch beoordeeld worden. Ten eerste kan de inspectie de resultaten van groep vijf eveneens betrekken bij de beoordeling, waardoor meer gegevens beschikbaar komen. Als dit geen optie is kijkt de inspectie of drie (of meer) toetsen voldoende of onvoldoende scores, in deze gevallen is het oordeel voldoende respectievelijk onvoldoende. In de overige gevallen zijn de resultaten niet te beoordelen. De inspectie vermeldt in het rapport van bevindingen dat er sprake is van ontbrekende gegevens.

Als een school klein is en er geen resultaten van vijf tussentoetsen beschikbaar zijn, dan beoordeelt de inspectie de tussenresultaten niet.

6 KLEINE SCHOLEN IN EEN AANGEPAST ARRANGEMENT

Van scholen die zich reeds in een aangepast arrangement (zwak of zeer zwak) bevinden, worden na verloop van tijd opnieuw de eindopbrengsten beoordeeld. In deze paragraaf staat de werkwijze van de inspectie voor kleine scholen beschreven.

Is de eindresultaten volgens de reguliere beoordelingswijze nog onvoldoende zijn concentreert de inspectie zich bij deze scholen op de eindresultaten van de laatste twee jaar en de tussenresultaten. Als de eindresultaten de laatste twee jaar voldoende zijn en de laatste tussenresultaten ook, krijgt de school het oordeel voldoende. Als de eindresultaten één van de laatste twee jaar voldoende zijn en de tussenresultaten zijn het laatste jaar voldoende, dan geeft de inspectie geen oordeel. In alle overige gevallen krijgt de school het oordeel onvoldoende.

<p>Beslisregel eindresultaten kleine school met een aangepast arrangement met onvoldoende eindresultaten (volgens reguliere beoordeling)</p> <p>Indicator 12.1</p>	<p>De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.</p>
<p>Voldoende ('3'):</p>	<p>De eindresultaten zijn elk van de afgelopen twee jaar voldoende en de tussenresultaten zijn voldoende.</p>
<p>Onvoldoende ('2'):</p>	<p>Alle overige gevallen.</p>
<p>Niet te beoordelen ('5'):</p>	<p>De eindresultaten zijn in de laatste twee jaar een keer voldoende en de tussenresultaten zijn voldoende.</p>

DEEL D: OVERZICHT TABELLEN EN BESLISREGELS

1 TABELLEN BEOORDELING EINDRESULTATEN

De meeste frequent gebruikt tabellen voor de beoordeling van eindopbrengsten worden onderstaand weergegeven. De overige tabellen zijn te vinden in Deel B van deze notitie.

Tabel 1. Normen Cito Eindtoets GLG-score

Cito Eindtoets GLG			
Jaar	Ondergrens	Landelijk gemiddelde	Bovengrens
2009	533,8	535,2	536,6
2008	533,7	534,9	536,1
2007	533,6	534,8	536,0

Tabel 2. Normen Cito Eindtoets Schoolrapport B

Cito Eindtoets				
Schoolgroep		Gemiddelde Cito-score		
2009		Ondergrens	Landelijk gemiddelde	Bovengrens
1	100% 1,00 leerlingen	535,2	537,2	539,2
2	76-99% 1,00 leerlingen	534,5	536,2	537,9
3	51-75% 1,00 leerlingen	532,6	534,4	536,3
4	0-50% 1,00 leerlingen	530,3	532,8	535,4
5	26-50% 1,90 leerlingen	530,9	532,9	534,8
6	51-75% 1,90 leerlingen	528,1	530,4	532,7
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,6	528,9	531,2
2008				
1	100% 1,00 leerlingen	535,1	537,3	539,5
2	76-99% 1,00 leerlingen	534,5	536,1	537,7
3	51-75% 1,00 leerlingen	532,6	534,5	536,4
4	0-50% 1,00 leerlingen	530,2	532,5	534,8
5	26-50% 1,90 leerlingen	530,3	532,5	534,7
6	51-75% 1,90 leerlingen	528,3	530,7	533,1
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,9	529,2	531,5
2007				
1	100% 1,00 leerlingen	535,1	537,4	539,7
2	76-99% 1,00 leerlingen	533,8	536,1	538,4
3	51-75% 1,00 leerlingen	531,9	534,2	536,5
4	0-50% 1,00 leerlingen	529,5	531,8	534,1
5	26-50% 1,90 leerlingen	530,3	532,6	534,9
6	51-75% 1,90 leerlingen	527,3	529,6	531,9
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,1	528,4	530,7
2006				
1	100% 1,00 leerlingen	535,1	537,4	539,7
2	76-99% 1,00 leerlingen	533,7	536,0	538,3
3	51-75% 1,00 leerlingen	531,9	534,2	536,5
4	0-50% 1,00 leerlingen	529,7	532,0	534,3
5	26-50% 1,90 leerlingen	530,3	532,6	534,9
6	51-75% 1,90 leerlingen	527,1	529,4	531,7
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,0	528,3	530,6
2005				
1	100% 1,00 leerlingen	534,6	536,9	539,2
2	76-99% 1,00 leerlingen	533,4	535,7	538,0
3	51-75% 1,00 leerlingen	531,6	533,9	536,2
4	0-50% 1,00 leerlingen	529,6	531,9	534,2
5	26-50% 1,90 leerlingen	529,7	532,0	534,3
6	51-75% 1,90 leerlingen	527,2	529,5	531,8
7	> 75% 1,90 leerlingen	526,3	528,6	530,9

Tabel 3. Norm Schooleindonderzoek

Schooleindonderzoek		
Ondergrens	Landelijk gemiddelde	Bovengrens
-0,5	0	0,5

Tabel 4. Normen Drempelonderzoek 678⁹

Drempelonderzoek 678		
Gemiddelde DGM60 score		
Schoolgroep	Ondergrens	Bovengrens
1 100% 1,00 leerlingen	53,1	56,2
2 76-99% 1,00 leerlingen	51,8	55,4
3 51-75% 1,00 leerlingen	49,9	54,5
4 0-50% 1,00 leerlingen	47,5	52,1
5 26-50% 1,90 leerlingen	48,3	52,9
6 51-75% 1,90 leerlingen	46,4	49,9
7 > 75% 1,90 leerlingen	46,0	48,7

Tabel 5. Conversietabel op leerlingniveau van Drempelscore (DGM60) naar Cito Eindtoetsscore¹⁰

DGM60	Cito-score	DGM60	Cito-score	DGM60	Cito-score
14-20	502	37	517	50	531
21-23	503	38	518	51	532
24-26	504	39	519	52	533
27	505	40	520	53	534
28	506	41	521	54	536
29	507	42	522	55	537
30	509	43	523	56	539
31	511	44	524	57	540
32	512	45	525	58	541
33	513	46	526	59	543
34	514	47	527	60	546
35	515	48	528		
36	516	49	530		

Tabel 6a. Normen Entreetoets groep 7 vanaf 2008-2009

Entreetoets groep 7	
Schoolgroep	Gemiddelde % goed
<25% gewogen leerlingen	68
25%-50% gewogen leerlingen	65
≥ 50% gewogen leerlingen	55

Tabel 6b. Normen Entreetoets groep 7 voor 2008-2009

Schoolgroep	Gemiddelde % goed
1 100% 1,00 leerlingen	67
2 76-99% 1,00 leerlingen	65
3 51-75% 1,00 leerlingen	61
4 0-50% 1,00 leerlingen	60
5 26-50% 1,90 leerlingen	59
6 51-75% 1,90 leerlingen	46
7 > 75% 1,90 leerlingen	46

⁹ De normen in deze tabel zijn toepasbaar op alle jaren waarin het Drempelonderzoek is afgenomen.

¹⁰ De normen in deze tabel zijn toepasbaar op alle jaren waarin het Drempelonderzoek is afgenomen.

Tabel 7a. Normen Cito LVS-toetsen vanaf 2008-2009

Rekenen en Wiskunde algemeen en Begrijpend Lezen Midden groep 8		
Schoolgroep	Rekenen en wiskunde Gemiddelde Vaardigheidsscore	Begrijpend Lezen Gemiddelde Vaardigheidsscore
<25% gewogen leerlingen	112	54
25%-50% gewogen leerlingen	109	52
≥ 50% gewogen leerlingen	98	46

Tabel 7b. Normen Cito LVS-toetsen voor 2008-2009

Rekenen en Wiskunde algemeen en Begrijpend Lezen Midden groep 8		
Schoolgroep	Rekenen en wiskunde Gemiddelde Vaardigheidsscore	Begrijpend Lezen Gemiddelde Vaardigheidsscore
>50% 1.00 leerlingen	116	55
>50% gewogen leerlingen	112	48
> 50% 1.90 leerlingen	111	42

Tabel 8. Normen DLE-toetsen

Schoolgroep	% zwakste leerlingen
<25% gewogen leerlingen	25
25%-50% gewogen leerlingen	30
≥ 50% gewogen leerlingen	35

Tabel 9a. Normen achterstanden (DL-DLE) vanaf 2008-2009

DLE-toetsen				
Achterstand in maanden (DLE-DL)				
	Afnameperiode	Rekenen en wiskunde	Begrijpend lezen A	Begrijpend lezen B
Groep 8	September – januari	-5	-11	-8
	Februari - juli	-7	-12	-10

Tabel 9b. Normen achterstanden (DL-DLE) voor 2008-2009

DLE-toetsen				
Achterstand in maanden (DLE-DL)				
	Afnameperiode	Rekenen en wiskunde	Begrijpend lezen A	Begrijpend lezen B
Groep 8	September – januari	-6	-12	-10
	Februari - juli	-7	-12	-10

Tabel 13. Normen sociale competenties

Sociale competenties	
Instrument	% zwakste leerlingen
SCOL	25% D + E
Viseon	25% D + E
SVL	25% stanines 1, 2, 3

2 TABELLEN BEOORDELING TUSSENOPBRENGSTEN

De meeste frequent gebruikt tabellen voor de beoordeling van tussenopbrengsten worden onderstaand weergegeven. De overige tabellen zijn te vinden in Deel B van deze notitie.

Tabel 14. Normen Cito LVS DMT

Groep		DMT			
		Oude versie		Versie 2009	
		Gemiddelde Vaardigheidsscore		Gemiddelde Vaardigheidsscore	
		Norm Midden	Norm Eind	Norm Midden	Norm Eind
Groep 3	leeskaart 1	31	40	21	33
	leeskaart 2	18	27		
Groep 4	leeskaart 1	62	65	49	57
	leeskaart 2	50	53		
	leeskaart 3	37	41		
Groep 5				67	72
Groep 6				78	83
Groep 7				85	90
Groep 8				93	

Tabel 15. Normen Cito LVS LTT

Groep		LTT				
		Versie 2004		Versie 2009		
		Gemiddelde Vaardigheidsscore		Leestehnik	Leestempo	
		Norm Midden	Norm Eind	Norm Midden	Norm Eind	
Groep 3	55	57	152	175		31
Groep 4	60	62			53	70
Groep 5	63	65				
Groep 6	67	69				
Groep 7	70	71				
Groep 8	72					

Tabel 16. Normen Cito LVS begrijpend lezen

Groep		Schoolgroep		Begrijpend lezen	
				Oude versie	Nieuwe versie
				Gemiddelde Vaardigheidsscore	
		Norm Midden	Norm Midden		
Groep 5	< 15% gewogen leerlingen	16	21		
	≥ 15% gewogen leerlingen	11	16		
Groep 6	< 15% gewogen leerlingen	36	29		
	≥ 15% gewogen leerlingen	29	24		
Groep 7	<25% gewogen leerlingen	45			
	25%-50% gewogen leerlingen	43			
	≥ 50% gewogen leerlingen	37			
Groep 8	<25% gewogen leerlingen	54			
	25%-50% gewogen leerlingen	52			
	≥ 50% gewogen leerlingen	46			

Tabel 17. Normen Cito LVS rekenen en wiskunde algemeen

Rekenen en wiskunde algemeen					
Groep	Schoolgroep	Versie 2002		Nieuwe versie	
		Gemiddelde vaardigheidscore		Gemiddelde vaardigheidscore	
		Norm Midden	Norm Eind	Norm Midden	Norm Eind
Groep 4	< 15% gewogen leerlingen	64	73	45	54
	≥ 15% gewogen leerlingen	59	69	36	45
Groep 5	< 15% gewogen leerlingen	80	86	67	72
	≥ 15% gewogen leerlingen	72	79	60	66
Groep 6	< 15% gewogen leerlingen	88	94	80	85
	≥ 15% gewogen leerlingen	83	87	74	79
Groep 7	<25% gewogen leerlingen	103		94	97
	25%-50% gewogen leerlingen	101		88	91
	≥ 50% gewogen leerlingen	98			
Groep 8	<25% gewogen leerlingen	112			
	25%-50% gewogen leerlingen	109			
	≥ 50% gewogen leerlingen	98			

Tabel 18. Normen Cito Entreetoets groep 6 percentages goed

Entreetoets groep 6		
Schoolgroep	Gemiddeld % goed BL	Gemiddeld % goed RW
< 15% gewogen leerlingen	62	66
≥ 15% gewogen leerlingen	50	57

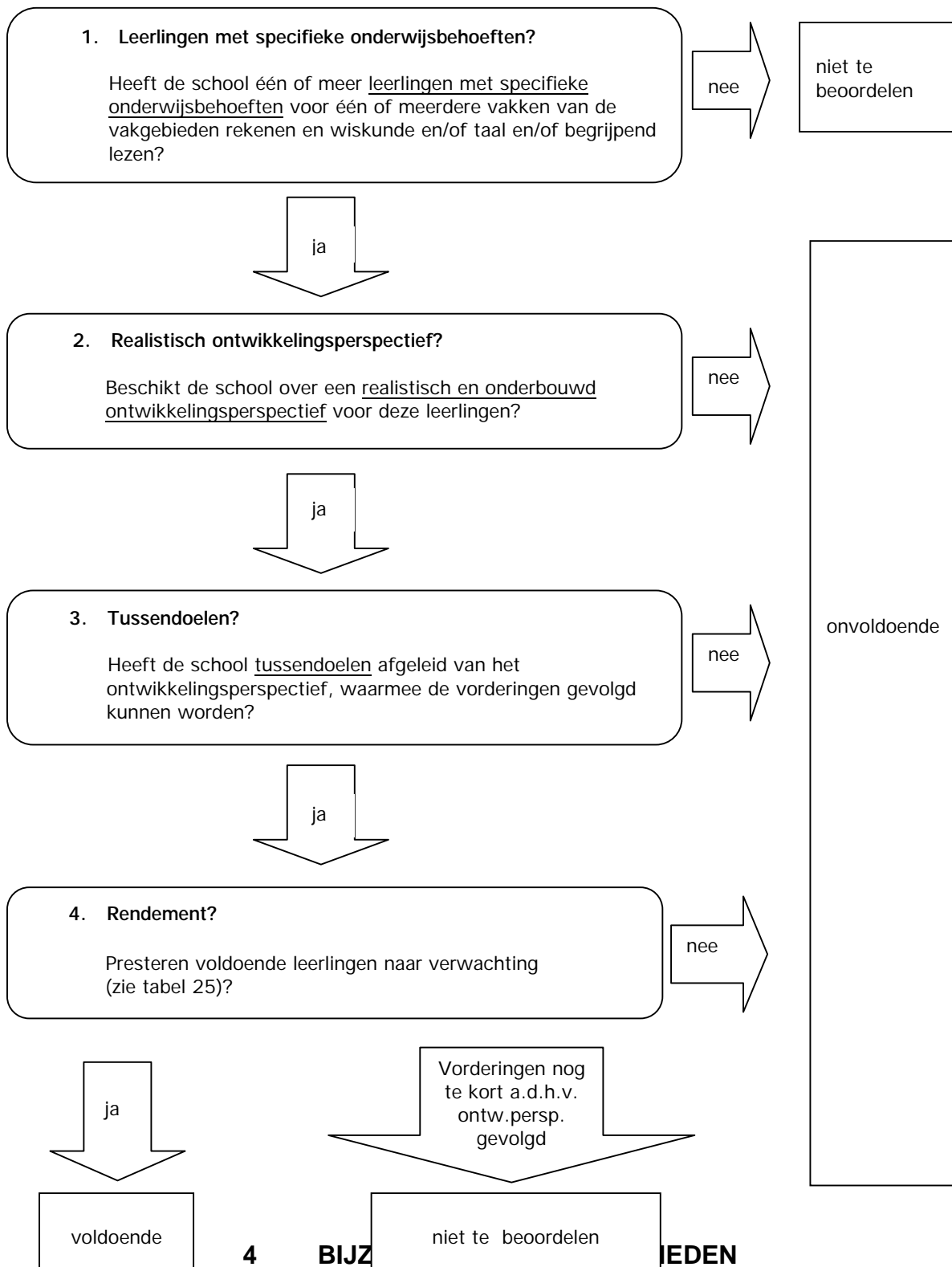
Tabel 19. Normen DLE-toetsen

Schoolgroep	% zwakste leerlingen
Groep 3 tot en met 6	
< 15% gewogen leerlingen	25
≥ 15% gewogen leerlingen	30
Groep 7 en 8	
<25% gewogen leerlingen	25
25%-50% gewogen leerlingen	30
≥ 50% gewogen leerlingen	35

Tabel 20. Normen achterstanden (DLE-DL)

DLE-toetsen					
Toets	Afnameperiode	Achterstand in maanden (DLE-DL)			
		Technisch lezen zinnen A en B	Rekenen en wiskunde	Begrijpend lezen versie A	Begrijpend lezen versie B
Groep 3	April – juli	-3	-3		
Groep 4	September – januari	-4	-3	-4	-6
	Februari - juli	-4	-3	-6	-6
Groep 5	September – januari	-5	-3	-6	-7
	Februari - juli	-5	-3	-6	-7
Groep 6	September – januari		-3	-6	-7
	Februari - juli		-3	-6	-7
Groep 7	September – januari		-3	-6	-7
	Februari - juli		-3	-8	-8
Groep 8	September – januari		-5	-11	-8
	Februari - juli		-7	-12	-10

3 BEOORDELINGSSCHEMA 13.2

Raadpleeg Deel C in de volgende gevallen:

- Kleine scholen;
- Leerlingen die uitstromen naar het VSO of praktijkonderwijs;
- Leerlingen met een Igf-, SO- of SBO-indicatie;
- Leerlingen die uitstromen naar het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO);
- Leerlingen die kort in Nederland zijn of kort op de betreffende school;
- Niet-deelnemende leerlingen aan eindtoets en/of tussentoetsen (leerlingen die toetsen op ander niveau maken);
- Aanwijzingen dat afnamevoorschriften (wijze afname, hulp tijdens de afname, het afnamemoment) niet correct zijn gevolgd;
- Het ontbreken van (adequate) opbrengstgegevens (geen gebruik van toetsen, nieuwe school);
- Scholen die zich in een aangepast arrangement bevinden en waarvan de opbrengsten opnieuw worden beoordeeld.

5 BESLISREGELS

De meeste frequent gebruikte beslisregels worden onderstaand weergegeven. De overige beslisregels zijn te vinden in Deel B van deze notitie.

Beslisregel eindresultaten	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	
	De eindresultaten van de afgelopen drie jaar zijn:
Goed ('4'):	<ul style="list-style-type: none"> • alle jaren goed.
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> • ten minste één keer voldoende.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> • alle jaren onvoldoende.
Niet te beoordelen ('5'):	<ul style="list-style-type: none"> • zie Deel C van de notitie.

Beslisregel sociale competenties	De sociale vaardigheden van de leerlingen liggen op het niveau dat mag worden verwacht.
Indicator 12.2	
Voldoende ('3'):	De school gebruikt SCOL, Viseon of SVL voor het meten van sociale competenties en de resultaten zijn voldoende.
Onvoldoende ('2'):	<p>De school heeft geen of een te beperkt zicht op de sociale competenties van haar leerlingen.</p> <p>OF</p> <p>De school gebruikt SCOL, Viseon of SVL voor het meten van sociale competenties en de resultaten zijn onvoldoende en er is sprake van een extreme situatie.</p>
Niet te beoordelen ('5'):	<p>De school gebruikt een ander instrument voor het meten van sociale competenties.</p> <p>OF</p> <p>De school gebruikt SCOL, Viseon of SVL voor het meten van sociale competenties en de resultaten zijn onvoldoende.</p>

Beslisregel tussenresultaten Indicator 13.1	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht.
	De resultaten op de beoordeelde tussentoetsen (TL3, TL4, RW4, RW6, BL6) liggen:
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> • voor meer dan de helft van de toetsen op of boven de norm.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> • voor meer dan de helft van de toetsen onder de norm.
Niet te beoordelen ('5'):	<ul style="list-style-type: none"> • zie Deel C van de notitie.

Beslisregel ontwikkeling van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften Indicator 13.2	Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
	Het volgende is op de school van toepassing: <ol style="list-style-type: none"> 1. leerling(en) met specifieke onderwijsbehoeften; 2. een realistisch ontwikkelingsperspectief voor deze leerlingen; 3. hiervan afgeleide tussendoelen; 4. voldoende leerlingen die zich naar verwachting ontwikkelen.
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> • bovenstaande is geheel van toepassing.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> • 2, 3 en/of 4 is niet van toepassing.
Niet te beoordelen ('5'):	<ul style="list-style-type: none"> • 1 is niet van toepassing. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1, 2 en 3 zijn van toepassing, maar de ontwikkeling van de leerlingen wordt nog te kort gevolgd.

Beslisregel doorstroming Indicator 13.3	De leerlingen doorlopen de school binnen de verwachte periode van acht jaar.
	Het gemiddelde percentage leerlingen dat de afgelopen twee jaar in de groepen 3 tot en met 8 is blijven zitten is:
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> drie procent of minder. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> meer dan drie procent, maar de school kan zich hierover onderbouwd vanuit specifiek beleid verantwoorden.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> meer dan drie procent en de school kan zich hierover onvoldoende onderbouwd vanuit specifiek beleid verantwoorden.

Beslisregel eindresultaten kleine school Indicator 12.1	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
	Het gewogen gemiddelde van de eindresultaten van de afgelopen vijf jaren ligt:
Goed ('4'):	<ul style="list-style-type: none"> op of boven het gewogen gemiddelde van de bovengrenzen.
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> op of boven het gewogen gemiddelde van de ondergrenzen. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> de eindresultaten zijn elk van de afgelopen drie jaar voldoende.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> onder het gewogen gemiddelde van de ondergrenzen.

Beslisregel eindresultaten kleine school met lvs	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	De eindresultaten voor BL en RW liggen:
Voldoende ('3')	<ul style="list-style-type: none"> de laatste drie jaar voor alle toetsen BL en RW op of boven de norm. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> voor ten minste drie van de vijf BL én drie van de vijf RW toetsen op of boven de norm in de afgelopen vijf jaar.
Onvoldoende ('2')	<ul style="list-style-type: none"> voor minder dan drie van de vijf BL en/of drie van de vijf RW toetsen op of boven de norm in de afgelopen vijf jaar.

Beslisregel eindresultaten kleine school met lvs (onevenwichtige groepen)	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	Het gewogen gemiddelde voor BL en RW over de afgelopen vijf jaar ligt:
Voldoende ('3')	<ul style="list-style-type: none"> op of boven het gewogen gemiddelde van de norm.
Onvoldoende ('2')	<ul style="list-style-type: none"> onder het gewogen gemiddelde van de norm.

Beslisregel eindresultaten kleine school met wisselende wijze van verantwoording	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	Het aantal leerlingen de afgelopen vijf jaar met voldoende eindresultaten is:
Voldoende ('3')	<ul style="list-style-type: none"> 66% of meer.
Onvoldoende ('2')	<ul style="list-style-type: none"> minder dan 66 procent.

Beslisregel tussenresultaten kleine school	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 13.1	De resultaten op de beoordeelde tussentoetsen liggen voor:
Voldoende ('3'):	<ul style="list-style-type: none"> meer dan de helft van de toetsen op of boven de norm.
Onvoldoende ('2'):	<ul style="list-style-type: none"> minder dan de helft van de toetsen op of boven de norm.

Beslisregel tussenresultaten kleine school met onevenwichtige groepen	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 13.1	Het totale percentage uitvallers voor twee of drie van de drie vakgebieden (TL, RW, BL) ligt:
Voldoende ('3')	<ul style="list-style-type: none"> op of onder 25 procent (als <15% gewogen leerlingen) <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> op of onder 30 procent (als \geq 15% gewogen leerlingen);
Onvoldoende ('2')	<ul style="list-style-type: none"> boven 25 procent (als <15% gewogen leerlingen) <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> boven 30 procent (als \geq 15% gewogen leerlingen).

Beslisregel eindresultaten kleine school met een aangepast arrangement met onvoldoende eindresultaten (volgens reguliere beoordeling)	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht.
Indicator 12.1	
Voldoende ('3'):	De eindresultaten zijn elk van de afgelopen twee jaar voldoende en de tussenresultaten zijn voldoende.
Onvoldoende ('2'):	Alle overige gevallen.
Niet te beoordelen ('5'):	De eindresultaten zijn in de laatste twee jaar een keer voldoende en de tussenresultaten zijn voldoende.